

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

Godina XVI 2009.
MAJ – JUNI
SVIBANJ – LIPANJ
ЦЕНА 5 КН

ISSN 1333-7769

БРОЈ
59

**KOD
PREHLADE
I GRIPE**

CAFFETIN COLD

Djeluje bez pogovora,
brzo i efikasno!

- ✓ SADRŽAVA VITAMIN C
- ✓ SMANJUJE BOL
- ✓ SNIŽAVA POVIŠENU TJELESNU TEMPERATURU
- ✓ SMANJUJE ZAČEPLJENOST NOSA
- ✓ SPREČAVA NADRAŽAJNI KAŠALJ

caffetin[®] COLD[®]

ALKALOID

Za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika

GLASILO ZAJEDNICE
MAKEDONACA U
REPUBLICI HRVATSKOJ

СПИСАНИЕ НА
ЗАЕДНИЦАТА НА
МАКЕДОНЦИТЕ ВО
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Главна и одговорна уредничка:

МАРИНА АПОСТОЛОВСКА-ВУЈАКЛИЈА

Заменик на главната и одговорна уредничка:

ЕЛИЗАБЕТА ПЕТРОВСКА

Уредништво:

Компјутерска обработка: Владо Чакмак

Лектура: Марија Георгиева-Петриќ

Секретар и коректор: Елизабета Петровска

Редакциски одбор:

Огнен Бојаџиски

Јагода Цветичанин

Горан Калоџера

Редакција:

Елизабета Петровска - Загреб

Јулијана Младеновска Тешија - Осиек

Ратко Димовски - Пула

Владо Настески - Риека

Еми Лонгин - Задар

Виолета Рајиќ-Жгањер - Сплит

Ovo se glasilo tiska sredstvima iz Državnog proračuna RH posredstvom Savjeta za nacionalne manjine pri Vladi RH.

Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16/1

Matični broj: 3805760

Žiro račun: 2340009-1100038804

Tel./Факс: (01) 48 72 655

web: www.zmurh.hr

e-mail: info@zmurh.hr

За издавачот: Ангел Митревски

Печат: НОНПАРЕЛ д.о.о. Загреб

На насловната страница:

Хераклеа – Битола

Temeljem odredaba čl. 58. st. 3. Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete, Sektor informiranja, dana 14.7.1993

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1-7-94-01 od 10. svibnja 1994. ova tiskovina je oslobođena plaćanja poreza na promet.

ЗАБЕЛЕШКА: Коментарите објавени на страниците на ова списание со потпис на авторите се мислења на истите и не секогаш го одразуваат мислењето на Уредништвото. Уредништвото е одговорно само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на нашата адреса стануваат сопственост на списанието, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

Свечено испраќање на г. Руменовски Македонија не може да опстане без дијаспората

Заедницата на Македонците во Р. Хрватска на 20 јуни годинава приреди свечено испраќање на г. Стојан Руменовски, министер советник во амбасадата на РМ во РХ, на крајот од неговото завршување на мандатот. Пред триесетина присутни Македонци од цела Хрватска, свеченоста ја отвори г. Никола Гроздановски, потпретседател на Заедницата на Македонците и притоа рече: “Заедницата на Македонците во Хрватска останува многу благодарна од соработката со г. Руменовски со нашите асоцијации, па се надевам дека и понатаму ќе останеме во блиска соработка. Длабоко верувам дека Стојан уште долго “ќе го носиме во себе” затоа што се покажа како голем наш пријател. Уште би рекол дека г. Руменовски ќе ни фали во нашата средина, ама Македонија не е толку далеку да не можеме повторно да контактираме со него. Секоја разделба е тешка, ама мора да се преживее. За сета таа наша меѓусебна соработка Заедницата одлучи да му врачи благодарница и акварел на Загреб.”

Потоа, претставниците на сите македонски друштва во Хрватска: Осиек, Риека, Задар, Пула, Сплит и Загреб на г. Руменовски му врачија благодарници за успешната соработка, како и вредни подароци да го потсетуваат на неговиот престој меѓу Македонците на овие простори.

Длабоко возбуден од сето тоа, г. Стојан Руменовски рече: “Навистина ме оставивте “без збор”. Најнапред благодарам што и покрај празниците и неработната сабота успеавте да дојдете од цела Хрватска за да се простиме, што јас не го сметам така бидејќи верувам дека во наредниот период ќе се среќаваме во Македонија. За Хрватска, освен оваа моја функција, ме врзува и моите години минати на Факултетот за политички науки. Она што ме водеше во мојата соработка со вас е моето уверување дека сите ние, дали по функција, дали по место на живеење, сме иселеници на Македонија. Македонија има широка дијаспора на скоро сите континенти што нашата земја ја прави богата. Јас сум голем патриот, па сум среќен што Македонија полека, полека си го пробива својот пат, па велам дека нашата земја како стабилно дрво ако ги отсече гранките (оние од дијаспората) ќе увене. Значи, Македонија не може да опстане без нашата дијаспора, без разлика дали е на еден или на друг континент. Посебно задоволство во мојот мандат ми беше што вие Македонците овде во Хрватска сте правно и уставно признати, па соработката со вашите асоцијации и амбасадата беа и тоа како успешни. Се што правите е голема афирмација на Македонија. На крајот можам да изразам голема благодарност до сите вас. Ве очекувам сите вас во Македонија.”

По официјалниот дел на настанот присутните се придружија на дружење со чашка вино и пријатни разговори и бакнежи на заминувањето.

Марина Апостоловска - Вујаклија

Невен Сукаровски, претседател на МПЦО “Св. Злата Мегленска” во Загреб Успешните луѓе мора да бидат и спортисти

- Секако дека со изградбата на македонскиот храм во Загреб и неговата функција во голема мерка ќе се олесни, и ќе се отвори простор за поголема сплотеност на нас Македонците во Хрватска, како и за другите активности, зошто тоа нема да биде само црковен простор, туку и храм на македонистината. Ја користам оваа прилика, со отпочнувањето на градбата, со Македонците и пријателите на Македонија да се организираме да го изградиме нашиот храм во Загреб.

Две години потпретседател, а сега претседател на МПЦО “Св. Злата Мегленска” во Загреб. Можете ли накусо да ни ги опишете Вашите задолженија и задачи?

Во Хрватска дојдов 1997 година пратен од “Алкалоид” и станав прво заменик директор, а потоа и директор на фирмата во Загреб. Уште на почетокот воспоставив контакти со Заедницата на Македонците во РХ, како и со претставниците на Македонската православна црква. Веднаш воспоставив контакти со Стојанка Тежак, Тошанов, Апостолски и други... Ме воодушеви нивната сплотеност и ангажираност на кој начин успеваат да ги организираат Македонците во Загреб, па низ една молитва кон Господ и чесно работење се наметнаа кај мене, тој мој интерес да биде уште поголем и да се вклучам во работата на Црковната општина. Голема чест и задоволство ми беше кога ме повикаа во работата на УО на Општината, каде веднаш ја добив функцијата на потпретседател во времето кога Стојанка Тежак беше претседателка, за која можам да кажам дека е една од доајените во органите на МПЦ во Хрватска. Веќе по две години станав и претседател на Црковната општина. Многу размислував затоа што мојот професионален ангажман како челник на “Алкалоид” во

Хрватска е многу голем и бара многу време, па имав голема дилема дали ќе можам да одговорам на сите обврски во Црковната општина. Ме охрабри сознанието дека не смееме да се криеме пред предизвиците и дека тука малку нè има, па треба да продолжиме да ја негуваме својата традиција. Секако дека оваа функција ја заслужуваат и многу други Македонци кои и во Зедницата и во Црковната општина се залагаат за “каузата” на Македонија. Секако дека прифаќањето на оваа функција е пред сè вербата во Бога, во Македонија и Македонците.

Како ја оценувате положбата на Македонската православна црква на просторите во Р. Хрватска?

За разлика од другите простори во бившите југословенски републики, работата на МПЦ во Хрватска е регулирана и со закон и со други екуменски документи на другите цркви кои постојат на овие простори, па МПЦ е на исто ниво со другите црковни заедници. Тоа особено ме радува. Хрватска направи чекор напред и квалитетна политичка одлука, па Македонците и Македонската православна црква ги уживаат истите права како и останатите верски заедници. Имам само зборови на благодарност како во односот со Каптол, така и со владата на Република Хрватска и Градското поглаварство на Загреб.

Имаме македонски свештеник во Хрватска, протојереј Кирко Велински кој патува по целата земја со цел да биде со сите наши верници. Што уште треба да се направи МПЦ да биде уште поуспешна на овие простори?

Отец Кирко Велински е еден од луѓето поради кои и јас се вклучив во Црковната општина “Св. Злата Мегленска”. Помагам и на професионално, но и на човечко ниво, а за него имам само зборови на благодарност. Потребно е само да се присуствува на една од неговите неделни литургии и да се чуе и види неговата огромна духовност, да се види како тој влијае врз луѓето и успева да даде збор на утеха, надеж, радост и во најтешките и во најрадосните моменти. Тоа е еден исклучително скроман човек, кој е посветен на својата мисија, поради што сите ние Македонци кои живееме во Хрватска мораме да бидеме посебно радосни. Секако дека со изградбата на македонскиот храм во Загреб и не-

говата функција во голема мерка ќе се олесни, и ќе се отвори простор за поголема сплотеност на нас Македонците во Хрватска, како и за други активности, зашто тоа нема да биде само црковен простор, туку и храм на македонштината. Ја користам оваа прилика, со отпочнувањето на градбата, со Македонците и пријателите на Македонија да се организираме да го изградиме нашиот храм во Загреб. Сега за сега ги имаме сите потребни градежни документи, па мислам дека наскоро Градската управа ќе распише конкурс со кој ќе имаме можност да ја купиме парцелата. Голем оптимист сум и сметам дека таа наша долгогодишна желба за наш храм наскоро ќе се реализира. Ама, кога ќе ја закопаме првата лопата дури тогаш ќе видиме колку ние Македонците овде во Хрватска сме “јунаци”, а секој од нас и во душата и во џебот ќе треба да си погледне и помогне, бидејќи тоа, според мене, ќе биде наше место во Хрватска, најнапред на верниците, а потоа и на сите други наши луѓе и пријатели. Нè има доволен број и сметам дека сите ќе го дадат својот придонес.

Освен овие благородни функции, Вие сте и директор на фирмата “Алкалоид” д.о.о. во Хрватска. Како најдобрата македонска фармацевтска фирма се пласира на овие простори?

“Алкалоид” е многу стара компанија (датира од 1936 г.), а овде во Хрватска е присутна од своите почетоци. Но, на оваа позиција е од 1969, па така што сега имаме јубилеј на 40 години овдешно присуство. Во 1992 г. “Алкалоид” регистрира своја фирма, а сега имаме 30 вработени (од кои голем број се Македонци).

Македонец во срцето! Беше ли тоа причина што ја направивте најдобрата презентација на македонската ракометна репрезентација за време на Светското првенство во Хрватска?

Успешните луѓе мора да бидат и спортисти. Воедно, мора да бидат и патриоти. И сите овде што работиме, на чело со нашиот амбасадор, сме амбасадори на Македонија и нејзината култура. Сакам да изразам благодарност и на Н.Е. амбасадорот на РМ во РХ, Данчо Марковски, кој што помогна во организацијата на презентацијата на македонските ракометари на првенството. Со оглед на тоа што многу наши навивачи дојдоа во Хрватска да ги следат натпреварите, од Македонија, поточно од управата на “Алкалоид”, добив можност да организирам нешто што ќе ги мотивира. Благодарен сум на Градската управа на Вараждин што ни овозможи да го направиме македонскиот ракометен шатор...

...кој беше најпосетен од сите други шатори на ракометните репрезентации...

...да, така беше. Тука успеавме на сите наши гости од Македонија да им дадеме не само топол чај и малку храна, туку и навивачка страст и желба да навиваме за нашата репрезентација која спектакуларно успеа да мине во вториот круг. Тоа го признаа сите, и Кире Лазаров ми

Сукаровски со своето семејство

рече дека нашиот шатор беше местото каде сите се мотивираа да ги победат противниците и да влезат во полуфиналето. На тоа сите ние во “Алкалоид” сме особено горди.

Фармацевт по образование, а заразен со спортиот...

Како Битолчанец знам дека во Битола ако не играш ракомет не можеш до чупе да дојдеш, ха, ха, ха... Така, додека студирав фармација во Скопје, никогаш не ја заборавав својата љубов кон ракометот, музиката... А сега – како одржувам кондиција? Сакам колку што можам да помогнам околу ракометот, иако тешко наоѓам време да се занимавам со спорт. Можам само да речам дека сум горд на мојата постара ќерка Ангела која тренира тенис и го има оној мој спортски дух, па се надевам дека некои мои младешки желби ќе бидат остварени преку неа.

Вие сте семеен човек. Вашата жена, Билјана, е докторка, со која имате две деца. Кажете ми како ги спојувате сите Ваши деловни и семејни обврски?

Постарата ќерка се вика Ангела, а помалата Андреа. Мојата одлука да дојдам да работам во Хрватска беше “условена” со поддршката од сопругата, која се жртвуваше за мојата кариера и дојде овде во 1998 година. На тоа и сум бескрајно благодарен. Пред 3 години Билјана започна со специјализација на дерматологија, а таа и денес, како и секогаш, се грижи и за нашите две “ангелчиња” – нашите две ќерки. Нормално дека со сите овие обврски имам малку време за моите најсакани, а семејството го бара она што треба да му го пружи родителот. Се обидуваме да балансираме меѓу сите наши потреби, ама цврсто сум уверен дека во срцата на сите нас има разбирање и пред сè љубов.

Марина Апостоловска – Вујаклија

32. СМОТРА НА ФОЛКЛОРНИТЕ АМАТЕРИ ВО ЗАГРЕБ

Загреб: Од 25 април до 14 јуни 2009 година, во рамките на 32. Смотра на фолклорните аматери на Град Загреб во организација на Народниот универзитет Дубрава – Центар за хрватска традиционална култура, а под покровителство на Градската канцеларија за образование, култура и спорт на Град Загреб, беа одржани концерти во салата на Народниот универзитет Дубрава и во малата сала на “Ватрослав Лисински”, додека пак, во соработка со Туристичката заедница на Град Загреб, беа организирани настапи во текот на месец мај на плоштадот Јелачиќ. Завршниот концерт на Смотрата се одржа на 14 јуни во големата сала на “Ватрослав Лисински” на кој фолклористите се претставија со своите најуспешни изведби.

Смотрата беше организирана со настапи и учество на шеесетина фолклорни групи и ансамбли, меѓу кои беа и КУД “Младост”, КУД “Зора”, КУД “Дубрава”, КУД “Св. Ана”, КУД “Чучерје” и многу други, а од националните малцинства КУД “Ромска душа”, КУД “Чешка беседа”, КУД “Жидовска заедница”, СКД “Просвјета”, СКУД “И. Г. Ковачиќ” и други. На 09 јуни во малата сала на “Ватрослав Лисински”, македонскиот фолклор го претстави фолклорната група “Китка” при МКД “Охридски бисер” од Загреб. Фолклористите на “Китка” под водство на Вукашин Јовески, облечени во традиционалните живописни македонски носии, одиграа четири познати македонски ора и сплетови и заслужено беа наградени од публиката со громогласен аплауз.

Е. П.

ДЕН НА НАЦИОНАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА НА ЗАГРЕБ

Загреб: На почетокот на месец мај оваа година основан е Центарот за национални малцинства – уште едно здружение кое на државно ниво ќе се грижи за остварување на правата на националните малцинства. Својата прва задача Центарот успешно ја изврши пред крај на истиот месец. Во негова организација и во соработка со Координацијата на националните малцинства, а под покровителство на градоначалникот на Град Загреб, Милан Бандиќ, на 27 мај во срцето на Загреб, на Цветниот плоштад, беше одржана културната манифестација “Ден на националните малцинства на Град Загреб”, во која се претставија сите 18 малцинства кои живеат на подрачјето на овој град. Претседателот на Центарот, Давид Д. Орловиќ, изјави дека е мошне задоволен од одзивот на малцинствата и успешноста на манифестацијата која беше подготвена за само неколку дена, како и од срдечноста на загребската пуб-

лика која со голем интерес ги следеше изведбите и додаде дека Центарот планира веќе на есен да започне со уште поинтензивна работа.

На Цветниот плоштад беа поставени и штандови на кои малцинствата ги дочекуваа минувачите со своите обележја, етно изложби и кулинарски специјалитети. Меѓу многубројните Руси, Словенци, Роми, Германци, Чеси, Бугари, Унгарци, Украинци и многу други малцинства, на оваа манифестација учествуваше и македонското национално малцинство. Беше претставено од МКД “Охридски бисер” од Загреб со ракотворбите на етно секцијата, но можеа да се пробаат и македонските леблебии, како и познатиот македонски пивалак “Мастика”, а веќе познатата пејачка група “Моми бисерни” под водство на проф. Хеда Господетик настапи со неколку изворни македонски народни песни и измами долг аплауз од посетителите.

Е. П.

ПРОМОЦИЈА НА МК ПЕРЕРАБОТКИ ОД ОВОШЈЕ И ЗЕЛЕНЧУК

Опатија: Презентација на македонските преработки од овошје и зеленчук во организација на “АгБиз Програм” која е финансирана од УСАИД проектот во Македонија, се одржа на 26 мај 2009 во Опатија, во хотелот “Четири опатиска цвета”.

“АгБиз Програм” ги поддржува извозниците од Македонија во освојување на нови и го зголемува нивниот извоз на веќе традиционалните пазари преку пакет-промотивни и маркетиншки акции.

Целта на оваа програма е да го олесни пласманот на македонското висококвалитетно производство на веќе спомениот пазар. Своите производи на висока преработка од овошје и зеленчук ги претставува компаниите: “БОНУМ” – Скопје, “ДОМАТТИ” – Свети Николе, “ХИНА” – Гевгелија и “БАГЕ ФУД” – Битола.

Едни од заинтересираните партнери се и компаниите во Хрватска кои и досега биле традиционални партнери за овој тип производи и познавајќи ги потребите со растот на туризмот, се смета дека ова е добра прилика за зголемен пласман во текот на целата година. Тоа беше прилика да се организира заедничка презентација т.е. дегустација на производите како што се: Ајвар, Љутица, Црвена пиперка, Мешана салата и други, кои се примерено спакувани во т.н. “gastro packed products” (3-5 кг.) во конзерва и стакло, шишиња и други мали пакувања.

Во разговорот со оперативниот директор на “ДОМАТТИ”, Нико Ташков, дознав дека Сонцето е срцето на Македонија, а неговиот лик е најубавиот и најкусниот зеленчук и овошје што растат на ова поднебје. “ДОМАТТИ” го собира тоа богатство на вкусови и бои и го чува во своите деликатесни производи. За “БОНУМ” говореше Наталија Цветковска од Скопје, за нивните производи кои се создаваат во најголемата приватна фабрика во Македонија за овошје и зеленчук која ги исполнува барањата на ИСО и НАССР стандардите, што е гаранција за добар пласман и репутација на домашниот и странскиот пазар.

Дегустација на производите се одржа за заинтересираните претставници на хотелите, мотелите, рестораните, катеринг службите, големите трговски ланци, дистрибутерите и други. Производите можеа да се пробаат, а можеше и да се разговара со претставниците на компаниите.

На промоцијата учествуваше и винаријата “СКОВИН” од Скопје, која има високо квалитетни вина и исто така, добар пласман на пазарот во Хрватска.

Како и претходната презентација на вина во Опатија, и оваа ја водеше УСАИД контракторот Златко Еделински, координатор на ланецот вредности – преработки од зеленчук од Република Македонија.

В. Настески

КНИЖЕВНА ВЕЧЕР НА КОЛИНДА ВУКМАН И ЕНЕС КИШОВИЌ ВО МКД “ИЛИНДЕН” ВО РИЕКА

Риека: МКД “Илинден” во соработка со Хрватското книжевно друштво од Риека, на 4 мај 2009 одржаа Книжевна вечер во просториите на МНМ од Риека, посветена на младата поетеса Колинда Вукман од Дубровник. Збирките песни “Надомак сна” и “Мјесечевом тинтом” од Вукман ги прет-

ставила Енес Кишовиќ, еден од најпознатите хрватски поети, и проф. Мирко Ковачевиќ, секретарот на Хрватскиот сабор за култура. Гостин во музичкиот дел беше пијанистот Влахо Прохаска.

Во својот осврт за книгите на Колинда Вукман, Енес Кишовиќ најнапред се заблагодари за престојот меѓу Македонците во Риека, па рече дека ја користи можноста да каже неколку збора за познатите македонски поети и писатели Блаже Конески, Ацо Шопов и Анте Поповски, рецитирајќи нивни песни на македонски јазик.

Енес Кишовиќ беше првиот промотор на Колинда Вукман и рецитираше песни од нејзините две збирки. За нив рече дека ја бара и се прашува како да ја пронајде равнотежата меѓу зборот и молкот, меѓу чекорот и лебдењето, меѓу љубовта и повреденоста... Зборовите како да се од галаксија сместени во себе си, на сред ден да мине низ градот, а да не успее да го сочува месечевиот сјај, без оглед на тоа дали се тие зборови премолчени или изговорени.

Проф. Мирко Ковачевиќ говореше за нејзината нова книга “Мјесечевом тинтом” низ која се провлекува љубовниот копнеж, трепетните страдања за разделбата и за чувството од средбата со сакано лице и со недостапноста до него. Неостварената љубовна болка ја носи во себе “...još nisam izmislila riječ / kako ću te zagrliti / umjesto mene...” или “pišem ti ljubav jezikom nepredvidivim... pišem ti ljubav tvojim kistom / jer u istom pogledu mi smo blizina...”, а близината е срж на љубовта, таа е цел на секоја заслепеност кон саканото битие, таа е патување до смислата на животот, таа е постојано чекање, истакна Ковачевиќ. Стилаското изразување и е едноставно, разбирливо, иако поетски е, збиено и сликовито. Песните одат низ нејзините лични размислувања кон доживувањата и нејзината особеност.

Колинда Вукман е родена на 6 април 1968 во Дубровник. Детството и раната младост ги минала во Оребиќ на полуостровот Пељешац. Живее и работи во Дубровник. Збирката “Мјесечевом тинтом” е нејзина втора збирка на љубавна поезија, а за песните “Ja sam...”, Postoje Ljubavi, Između sna i sna, Odjek, Muzej najdražih slika, Mjesecevom tintom, Razbijena zrcala”, наградена е со Признание од Хрватскиот сабор за култура. Застапена е во Зборникот “27. средби на хрватски неафирмирани писатели за 2007 година”.

В. Настески

Изложба: АНА ГОМУЛИЌ И ЉИЉАНА КРСТИН – БРЕЗЕЦ

Риека: Соработката која стана традиција меѓу МКД “Илинден” и ликовната работилница “Art&Hoby”, на 04 јуни во просториите на МНМ во Риека вроди со организирање и поставање на изложба на членките на ликовната работилница

ца и на "Илинден", Ана Гомојиќ и Љиљана Крстин – Брезец. Илија Христовулов, водителот на канцеларијата на МНМ во Риека, ги поздравил присутните во име на МКД "Илинден" и ја даде збор на ликовната критичарка проф. Дијана Лукиќ, водителот на ликовната работилница "Art&Hoby".

- Оваа втора самостојна изложба на авторките работена во акрил техника има ист мотив и пејсаж, што говори дека двете авторки имаат нешто заедничко. Различноста е во темпераментот и стилот. Љиљана е стицки повеќе на прагот на класичен академски сликар, додека на Ана акцентот и е на модерно сликарство. Љиљана слика плански бавно и долго. Систематична е, мотивите аналитички ги разработува, работи на еден цртеж, но рационално, дури кога ќе биде совршен, преминува на бојата. Ана пак, слика брзо, сликата ја црта за петнаесеттина минути до половина час и нејзината колоритна работа е готова 90 %, додека останатото време го користи за доработување на сликата, на деталите. Ана е импулсивна, работи имплицитно, се користи со исти бои, значи директно се изразува во материјалот. Љиљана е повеќе систематичен и рационален тип. Во сликарството дава мирна и сталожена атмосфера. Заедничко на двете им е сигурноста во себеси, постапката, својата изработка, стекнатото искуство кое им носи резултати. Иднината е перспективна, потврдени се како сликарки, па се надевам и сигурно тврдам, со досегашново искажување стојат пред нив многу изложби – зборуваше критичарката проф. Дијана Лукиќ.

На отворањето присуствуваа голем број љубители на сликарството, нивни пријатели и членови на македонските асоцијации во Риека. Изложбата беше поставена до 5 јули.

В. Настески

ГОРДОСТ Е ДА СЕ БИДЕ МАКЕДОНЕЦ

Задар: Мирјана Мајиќ доби вест дека во Задар, во црквата Свети Донат, со Задарската филхармонија ќе диригира младот Македонец – Борјан Цанев.

На 25 мај во 20 часот отидовме на "Концерт на Задарскиот коморен оркестар", да слушаме сериозна музика и да го

поздравиме нашиот диригент, маестро Цанев. Борјан Цанев е роден во Скопје во 1973 година. Во 1997 дипломираше на Музичката академија во родниот град, а една година подоцна магистрираше во главниот град на Бугарија, Софија, на Музичката академија "Пончо Владигеров". Бил диригент на Македонскиот филхармониски оркестар со кој гостувал во Загреб 2000 година. Потоа се усвојувал во Лондон. За време на престојот во Велика Британија, маестро Цанев посетувал часови кај многу реномирани диригенти, а Сер Колин Давис го поканил да биде помошен диригент во изведбата на Моцартовиот "Дон Џованини", во продукција на "Royal College of Music August Mann" а диригираше и со симфонискиот оркестар во склоп на "LSO Discovery Conducting Masterclass" програмата со Сер Колин Давис.

Помеѓу 2001 и 2004 диригираше со Македонскиот филхармониски коморен оркестар на бројни гостувања во Истанбул, Париз, Рим и на редовните концерти во Македонија. Во 2002 станал асистент на Музичката академија во Скопје, а помеѓу 2003 и 2006 главен диригент на Коморниот оркестар на солисти во Скопје. Успешниот концерт во 2004 со Филхармонискиот оркестар од Софија му овозможи трајна соработка со бугарскиот оркестар. Така во јуни 2006 станал нивен стален гост – диригент. Во 2005 дебитираше и во Македонската национална опера по повод 250-годишнината од раѓањето на Моцарт, кога ја диригираше операта *Волшебна фрула*. Од 2007 работи како професор на Музичката академија во Скопје.

Сето ова ви го кажувам затоа што маестро Цанев е единствен и величенствен. Концертот беше прекрасен. Колку може да восхити овој вид на музика, осетивме ние што ја слушавме. А можеби повнимателно, бидејќи со оркестарот диригираше овој млад човек, наше дете. Се гордеевме таа вечер, зашто и од присутните примивме погледи полни со радост. Луѓето во Задар не познаваат како добри и мирољубиви. А ова беше и: "Имаме ние луѓе во сите сфери што уште не сте ги чуле и запознале".

Борјан Цанев беше восхитен и презадоволен. Му беше мило што дојдовме да го гледаме и слушаеме, а секако и да се запознаеме. Нормален, млад човек – не е вообразен, искрено ги изразува чувствата. За прекрасниот концерт МКД "Билјана" му подари слика "Свети Донат" со посвета. Му се виде радоста во очите.

Такви сме ние Македонците!

Е. Лонгин

ИЗЛОЖБА НА ВЕЉО ТАШОВСКИ ВО ЗАГРЕБ

Загреб: Галеријата "Форум" на Културно-информативниот центар во Загреб, во соработка со Музејот на Град Скопје, организираа изложба на истакнатиот современ македонски

уметник Вељо Ташовски. Изложбата под наслов “Рефлекси”, на 6 мај 2009 ја отвори советникот при Амбасадата на РМ во РХ, Данчо Петровски, кој ги поздравил ценетите домаќини и гости и ја поддржал првата изложба на Ташовски во Загреб, како успешна културна соработка помеѓу Хрватска и Македонија.

Вељо Ташовски е роден во 1949 година, во селото Осој во близина на Дебар. Академија за ликовни уметности завршил во Љубљана, во 1975 година, каде подоцна завршил и постдипломски студии. До 1983 живеел во Љубљана. Во тој период работел како слободен уметник. Веќе следната година активно се вклучил во ликовниот живот во Македонија. Бил на студиски престој во неколку европски земји и во САД. Реализирал 12 самостојни изложби во Македонија, Словенија и во Германија. Учествувал на многу групни претставувања. На Академијата за ликовни уметности во Скопје работи од 1987, а од 2001 е редовен професор на Одделот за сликарство.

Водителот на галеријата, Милан Бешлиќ, за тематиката на делата на Ташовски рече дека овој пат е поврзана со пејзажот кој се покажува како привлечна тема на основ на авторското постмодернистичко искуство за проблематизирање во неговото сликарство. Со овие слики авторот ги синтетизира досегашните ликовни истражувања со нови творечки поместувања во оваа серија на неговите дела кои датираат од 2004 до 2009 година.

На изложбата беа изложени девет слики. Бројот девет има посебно значење кое симболички се идентифицира со машко-женските начела. Овие слики се доведени на ниво на поетско спокојство и едноставна раскош. Истовремено рационални и лирски обоени, со својата нежност и транс-

паратност не воведуваат во сферата на примордијалната, божествена преобразба на природата.

Посетителите можеа да ја разгледаат изложбата до 30 мај 2009 година.

Е. П.

МЕЃУНАРОДЕН ДЕН НА КУЛТУРНИ РАЗЛИЧИТОСТИ

Задар: Секоја година се подготвуваме заеднички. Во дворот на Домот на младите, кој неодамна им припадна на студентите, се одржуваше заедничка приредба на седум национални малцинства. Денот беше сончев и претопол, баш убав. Програмата започна околу 11 и 30 часот. Водителот на програмата ги поздравил гостите и сите присутни. Гостите во името на Александар Толнауер, претседателот на Советот за национални малцинства на РХ, ги поздравил Ангел Митревски, а потоа ги поздравил и Македонците и рече дека овде е дојден и како претседател на Заедницата на Македонците во РХ да им даде поддршка на МКД “Билјана” од Задар. Гостите ги поздравил и доградоначалникот д-р Дражен Гргуревик, дожупанот проф. Јосип Милетиќ и Веселко Чакиќ, претседателот на Координацијата на националните малцинства. Како МКД “Билјана” нема сè уште добро извежбана пејачка група, за да се прикажеме во најубаво светло, ги повикавме нашите Македонци од Сплит, на чело со водителката Олга Барбир, да ја исполнат полчасовниата програма со македонски песни. Договорот беше постигнат во кратко време и се чувствувавме гордо што можевме достоинствено да ја презентираме нашата музика.

Разнобојните облекувања на различните малцинства ја красеа оваа приредба. Се мешаа македонски, босански, српски, словенски, албански и унгарски разговори и песни. По прв пат, поради технички причини, оваа година не беа со нас Италијаните. По штандовите се мешаа бои и мириси на разни јадења, повеќето подготвени по рецептите од земјата од каде што потекнуваме.

Четврта година по ред кај нас беше застапено гравче – тавче. Секоја година количината ја зголемуваме, а сепак најпрво се празни нашиот штанд. За тоа е најзаслужен Драган Јакимовски, главниот готвач, со помошниците Јелена Петровиќ, Надица Жампера и Михаило Кузевски. Многу благи јадења, солени кифлички, македонски вина и што уште не, се даваше од нашиот штанд. Слатките ги приготвија нашите вредни членки, а кога ја запеаја групата “Македонија”, претседателката прва појде во оро, а по неа и сите други. Срцата им беа полни со радост и гордост.

Техничкиот дел, со водителот, озвучувањето и плакатите ги финансираа Град Задар и Задарска жупанија. Како чедни институции, тие ја препознаа успешната соработка на седумте национални малцинства во жупанијата така што им пружа-

жаат сè поголема поддршка. Догледање и догодина со желба да биде уште поубаво!

Е. Лонгин

Македонскиот јазик вчера, денес и утре – проф. Лидија Тантуровска од Скопје на гости во Осиек

*“Каранфил немаш,
На каранфил мирисаш,
Ти, малој моме.”*

Лидија Тантуровска

Осиек: XXIII. меѓународен научен собир “Просторот и времето во јазикот – јазикот во просторот и времето” во организација на Филозофскиот факултет во Осиек, одржан на 21 мај 2009, беше одлична прилика за дружење на членовите на МКД “Браќа Миладиновци” со професорката Лидија Тантуровска од Скопје.

Лидија Тантуровска е професорка по македонски јазик и доктор по филолошки науки при Институтот за македонски јазик “Крсте Мисирков” во Скопје. На овој најголем овогодисен собир на лингвистите, меѓу десетици претставници на оваа област од Хрватска, В. Британија, Белгија, Тајланд, Италија, Босна и Херцеговина, Унгарија, Холандија, Полска и Србија, професорката Тантуровска ја изложи својата инвентивна презентација насловена како “Јазичната сегашност во Република Македонија”.

Веднаш по нејзиното пристигнување во Осиек, таа присуствуваше на пробата на детската секција “Мал Танец” каде разговараше со децата и искажа задоволство околу нивното изучување на македонскиот јазик како избран предмет. Пред и по презентацијата, членовите на Друштвото имаа прилика за пријателски и содржан разговор со професорката Тантуровска околу важноста на познавањето на македонскиот јазик, неговата историја и јазичните трендови денес, од аспект на сочувување на македонскиот идентитет. Се истакна и потребата од издавање соодветни учебници за изучување на македонскиот јазик наменети за децата на Македонците кои веќе неколку генерации живеат во други држави, а имаат желба да ги збогатат своите знаења за јазикот на родителите и да го збогатат сопствениот идентитет.

Разговори се водеа и околу нејзината најнова хаику стихозбирка, “Мајка – родилка”, објавена 2008 година.

Јулијана Младеновска-Тешија

Први петки по македонски јазик во Осиек

Осиек: Шести јуни за првата генерација “првачиња” по македонски јазик во Осиек долго ќе се памти: денес тие ги добија своите први петки, десет петки за десет ученици кои вредно, цела година доаѓаа на дополнителна настава во ОУ “Вијенац”.

И не само тоа! Децата од неодамна се мали медиумски ѕвезди со кои разговараа новинарките на *Глас Славоније* и *Славонски дом*! Во текстот насловен како “И осиечките ученици учат македонски јазик” под сликите на Нивес, Јелена, Игор и Давид се нивните коментари во кои се вели дека “сега знаат да читаат и пишуваат кирилица, иако со буквата Ж сè уште имаат мака”, “играат разни игри”, “учат за историјата на Македонија низ драма”, “учат за хороскопските знаци”, “разговараат за Македонија и Хрватска” што беше и основната цел на овој проект во Осиек.

Овој ден долго ќе го памети и нивната учителка, Јулијана Младеновска-Тешија, која е пресреќна со својата прва генерација ученици и за нив вели дека се “умни, весели и многу научија во само една година”. Што ли ќе се случува следната година? Останува да видиме.

Завршуваме со коментарот на малата Лаура: “А кога ќе почнеме со второ одделение учителке? Следната сабота?”

Јулијана Младеновска-Тешија

Прво место за Македонската кирилица на Меѓународниот фестивал за комуникации ФЕСТО во Хрватска

Кампањата “Го чувам своето. Додека пишувам на кирилица постојам” ја доби првата награда во категоријата меѓународни ПР- кампањи, на престижниот фестивал за комуникации ФЕСТО во Опатија, Хрватска.

Престижната награда, која доаѓа токму на одбележувањето на денот на сесловенските просветители браќата Кирил и Методиј, е доделена во конкуренција на профитни и непрофитни ПР-кампањи од регионот и пошироко.

Според жирито на фестивалот со 17-годишна традиција, кампањата за зачувување, модернизација и афирмација на македонската кирилица е најдобро мегодолошки осмислена кампања преку која со употреба на соодветни комуникациски канали и алатки, а во склад со поставените комуникациски цели се подигнала свеста за значењето на зачувувањето на кирилицата и нејзината културолошка и историска вредност.

Иницијативата за зачувување, модернизација и афирмација на македонската кирилица ја иницираа Македонската информативна агенција, агенцијата за односи со јавноста Имиџ ПР и маркетинг агенцијата Идеа плус.

Оваа непрофитна иницијатива, со право може да се каже дека прерасна во своевидно национално движење и доби безрезервна поддршка од Филозофскиот факултет од Скопје, Институтот за македонски јазик “Крсте Петков Мисирков”, Македонската академија за науки и уметности, Министерството за култура – Националниот комитет за УНЕСКО, Управата за заштита на споменици од културата, Македонската православна црква, бизнис заедницата и медиумите.

- Писмото е доказ на нашето колективно потекло и индивидуално определување. Затоа оваа награда им припаѓа на сите пријатели на македонската кирилица, на сите кои активно се вклучија во реализацијата, но и на оние кои секојдневно ја афирмираат, рече Ангелка Пеева Лауренчиќ од Идеа плус при примањето на наградата на фестивалот во Опатија.

Во чест на македонската кирилица, музичката легенда Влатко Стефановски создаде специјална песна која ја изведе заедно со детскиот хор “Златно славејче”, а проектот беше поддржан од голем број македонски медиуми.

МИА

Традиционален дипломатски викенд

Бриони: Претседателот на Република Хрватска, Стјепан Месиќ од 5 до 7 јуни 2009 година на Бриони, го организираше традиционалниот дипломатски викенд. Собирот, на кој присуствуваа амбасадори и шефови на меѓународните организации акредитирани во Р. Хрватска, беше последен со дружење организирано од претседателот Месиќ, пред завршувањето на неговиот втор мандат.

Присуството на бројните дипломати беше искористено за меѓусебно неформално дружење, но и размена на мислења и идеи со хрватскиот претседател и членовите на неговиот Кабинет.

Исполнет со богата културна програма, дипломатскиот викенд од страна на домаќините беше искористен и за претставување на природните убавини и туристички потенцијали на Република Хрватска.

За време на посетата на островот Ванга и летната резиденција, претседателот Стјепан Месиќ во разговорот со нашиот амбасадор Данчо Марковски посебно ја истакна македонската соба, уредена со мебел изработен од македонски копаничари. Уметничките апликации предизвикаа интерес и кај другите амбасадори.

М.А.В.

Делегација на хрватскиот Сабор во посета на македонското Собрание

Во посета на македонското Собрание на 8 јуни годинава престојуваше делегација на Одборот за европски прашања на Саборот на Република Хрватска.

Членовите на хрватската делегација беа примени од претседателот на Собранието, Трајко Вељаноски, а имаа средби и со потпретседателот на Собранието Јани Макрадули и со пратеничката група на македонскиот Парламент за соработка со Парламентот на Република Хрватска.

Хрватската делегација имаше средби и со членовите на Комисијата за европски прашања, со членовите на Националниот совет за евроинтеграции и со членовите на Комисијата за надворешна политика.

МИА

Грчки неонацисти ја прекинаа промоцијата на грчко-македонскиот речник во Атина

Дваесеттина активисти на грчката фашистичка организација “Хриси авги” (Златна зора) на 2 јуни годинава насилно ја прекинаа промоцијата на Грчко-македонскиот речник во Атина, што ја организираше партијата на Македонците во Грција “Виножито”.

Половина час по почетокот на промоцијата, група маскирани лица влеголе во Меѓународниот прес-центар лоциран веднаш до Министерството за надворешни работи на Грција со цел да предизвикаат инцидент. Дивееле во салата, ја оштетиале опремата на присутните сниматели, го уништиле промотивниот материјал и вербално ги нападнале промоторите, но никој не бил повреден. Во обид да ги снимат со својата камера, од

физички напад се спасил и еден од промоторите, познатиот американски славист и лингвист Викор Фридман кој бил гостин на промоцијата. На снимките на телевизијата “Сонце” што ги објави ТВ “Канал 5” се гледа како еден од членовите на групата насилници се заканува на професорка од Универзитетот во Волос и се обидува со својот шлем да го удри Фридман во што е спречен од предводникот на групата насилници. По доаѓањето на полицијата и по информациите дека други групи на грчки радикални структури се подготвуваат за други инциденти и напади врз членовите “Виножито” се повлекле на периферија на Атина. Еден од лидерите на “Виножито” Павле Васкопулос, за “Канал 5” изјави дека ова е сигнал дека “грчките власти почнуваат да се плашат од македонштината во Грција”. Инцидентот, вели, е голем срам за Грција што не може да го скрие од европската јавност.

МИА

Претседателот Иванов на средба со папата Бенедикт XVI

Претседателот на Република Македонија Ѓорге Иванов, кој ја предводеше државно-црковната делегација на традиционалната манифестација “Македонија во чест на Св. Кирил” денеска во Ватикан беше примен од папата Бенедикт XVI.

На средбата со поглаварот на Римокатоличката црква Иванов ги истакне добрите односи меѓу Македонија и Ватикан и залагањето на Македонија за остварување на правата на припадниците на сите заедници во земјата.

Шефот на државата побара од папата и негови високи претставници да присуствуваат на настаните што ќе бидат организирани од него во иднина, а исто така ќе ја повтори поканата Неговото Блаженство Бенедикт XVI во 2010 да дојде во Скопје по повод 100-годишнината од раѓањето на Мајка Тереза.

Традиционалната манифестација “Македонија во чест на Св. Кирил” почна со концертот на етнотрупата “Баклава” на кој, покрај претседателот Иванов и членови на македонската делегација, присуствуваа и неколку амбасадори и претставници на десетина други амбасади.

Во македонската државна делегација се и министерката за култура Елизабета Канчевска - Милевска, заменик-министерот за труд и социјална политика Спирос Ристовски и директорката на Комисијата за односи со верските заедници и религиозните групи Валентина Божиновска. Црковната делегација ја предводат поглаварот на Македонската православна црква г.г. Стефан и скопскиот бискуп на Католичката црква Кирил Стојанов.

Министерката за култура Канчевска - Милевска претпладнево во Ватикан се сретна со монсињор Џанфранко Раваси, претседател на понтификалниот Совет за култура, а вечерта ја отвори изложбата на новите изданија на Државниот архив на Република Македонија “Македонија низ вековите”. Актерот и режисер Петар Темелковски потоа ја изведе монодрамата “Филип Втори”. Во рамките на манифестацијата во црквата “Св. Санто Салваторе” во комплексот “Сан Микеле” концерт одржа женскиот хор при Младинскиот културен центар во Скопје.

МИА

Ристо Лазаров “СРЕДЕ” КОТИРА НАЈВИСОКО

Поетот и новинар Ристо Лазаров по презентацијата на неговата награде-на книга поезија “Среде” во Осиек и Ѓаково одговори на неколку прашања за “Македонски глас”

Најнапред сакаме да Ви се заблагодари-ме што со своето присуство нè удостоивте на манифестацијата “Денови на браќата Миладиновци” во Осиек и Ѓаково. Како Вие го доживеавте ова гостување и претставување меѓу Македонците од дијаспората во Хрватска?

Верувајте ми: одамна, одамна не сум се чувствувал толку пријатно на едно книжевно претставување. И одамна, одамна не сум почувствувал толкава топлина кај луѓето со кои се дружев тие денови во Осиек и во Ѓаково. Восхи-тен сум од нашите луѓе таму, од нивната грижа за корените и од посветеноста кон македонската духовност, од нивното знаење и интелектуалната длабочина, од нивниот примерен ентузијазам. Бев погоден “директно в срце” – на самата промоција на книгата од исклучителната аналитичност на Јулијана Младеновска – Тешија, но и од гостопримството на Јагода Тренеска и нејзиниот сопруг

Ристо Лазаров пред Зборникот на Миладиновци

Слободан. Освен тоа, во Ѓаково по цели 33 години го сретнав и мојот војнички другар Пецо... Беше прекрасно, незаборавно. Беше навистина убаво да бидеш Македонец во Славонија тие денови и јас се гордеам што беше така.

“Среде” е една од Вашите дваесетина објавени книги поезија за која ја добивте престижната награда “Браќа Миладиновци”. Знам дека многумина Ве прашале како дојде до нејзиното создавање, но мене ме интересира на кое скалило (од 1 до 10) меѓу другите оваа книга се пласира според Вашите процени?

Не знам, обично се вели дека последната книга му е најмила на секој автор. Мислам дека по она што го вложив и она што се гледа и со голо око при речењето на зборовите во “Среде” оваа книга котира мошне високо во моето творештво. Речиси највисоко.

На промоцијата на Вашата книга во Осиек рековте дека скоро сите Ваши книги се напишани по “географијата на љубовта”. Се работи ли за нашиот непобитен патриотизам или за љубовта кон Македонија која сите вистински Македонци ја носат во срцето?

Реков и не одрекувам: во сите мои книги читателот ќе се сретне со нешто што јас во Осиек го нареков географија на љубовта. Настаните во книгата се секогаш лоцирани и по правило во најубавите македонски предели, па така некако, од книга во книга, јас си ја комплетирам сопствената географија на љубовта. Љубовта сфатена во најопшта смисла.

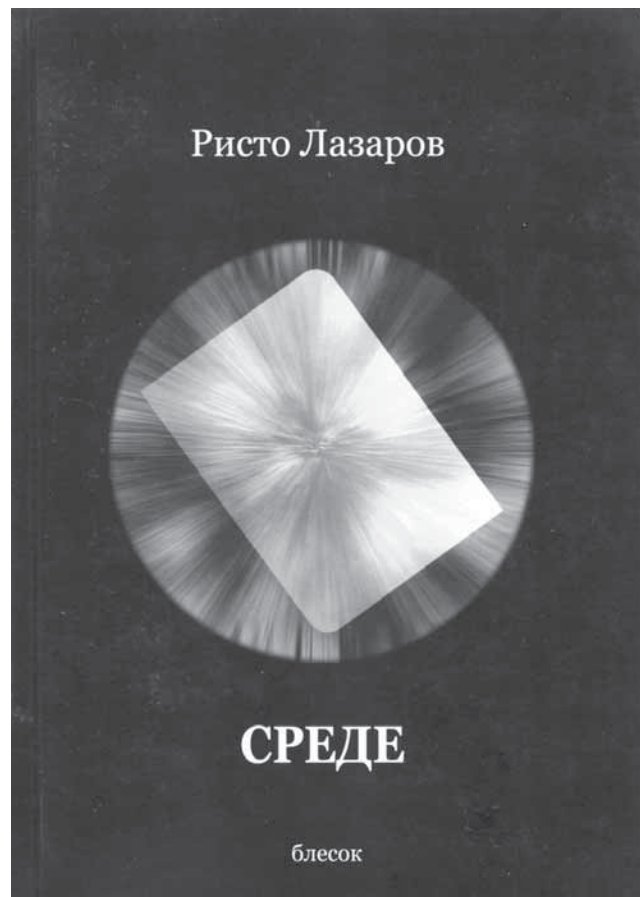
Кои македонски класици беа “пресудни” да ги посветите сите свои досега објавени и необјавени стихови?

Нашата класика е мошне значајна: почнувајќи, ете, од браќата Миладиновци, преку Прличев, Рацин, Шопов, Конески... Се поклонувам пред сите нив. Без корен нема ни дрво, ни цвет.

Пред сè – поет, а потоа новинар со долгогодишен стаж (добар по душа, ама строг уредник). Сега сте директор на една од највлијателните телевизии во Р. Македонија Телма. Како поезијата се вклопува во новинарството?

Кога и да ме праша некој што сум, јас секогаш велам – новинар. Поетското творештво му доаѓа како придодадена дејност. Во мојот случај тоа е и борба за сочувување на сопствениот автентичен творечки профил. Кога не би бил новинар, не знам дали би бил и поет. И обратно. Тоа кај мене е органски поврзано и не можам да замислам дека може да биде поинаку. А и доцна е да замислувам. Знаете, една пруга има две шини...

Вие сте и сегашен претседател на ПЕН центарот на Македонија. Кои се следни-

те задачи на оваа висока книжевна асоцијација на македонските простори?

Светскиот ПЕН е првата меѓународна организација која со посебна резолуција, уште во 1992 година, го призна постоењето на македонската нација, литература и јазик, како и уставното име на нашата држава. Ние сме горди што тоа е така и вложуваме големи напори да ги одржуваме и да ги унапредуваме долгогодишните врски со писателите од целиот свет. Правиме се што е во наша моќ за целосна афирмација на нашата литература, култура и нација воопшто.

Кој е приватно Ристо Лазаров?

Веќе е спомнато: новинар и поет. Сопруг и горд татко на еден син кој исто така е дел од македонската дијаспора. Непоколеблив вљубеник во Охрид и во езерото. Неуморен патник. Мераклија на стара, убава македонска песна – со строг услов да се испее до крај, да нема прескокнувања на строфи.

Марина Апостоловска – Вујаклија

Дванаесетти Денови на браќата Миладиновци

Во знакот на пишаниот збор и со благодарност кон струшките браќа – уште еден импозантен приказ на македонската култура

Промоција во Осиек

Годинешните дванаесетти “Денови на браќата Миладиновци”, одржани на 5 и 6 јуни 2009 г. во организација на Македонското културно друштво “Браќа Миладиновци” од Осиек и Заедницата на Македонците во Република Хрватска, тематски и содржински и останаа доследни на својата традиција која инсистира врз аманетот на струшките браќа: пишаниот збор без кој нема трајна историја.

Во знак на благодарност кон големиот гаковечки и сремски бискуп Ј. Ј. Штросмаер со чија несебична помош и залагање во далечната 1861 година беше отпечатен Зборникот на македонски народи песни на браќата Миладиновци, манифестацијата секоја година е осмислена и збогатена со разновидни културни содржини.

Во нејзините рамки и оваа година на гости во Осиек и Гаково беше добитникот на наградата “Браќа Миладиновци” за најдобро поетско остварување на македонски јазик меѓу две Струги, Ристо Лазаров од Скопје. Во Гаково беше претставен и Зборникот посветен на “Деновите на браќата Миладиновци” на Благоја Јовановски. Обете случувања наидоа на добар одек кај публиката и медиумите.

Во полната сала на клубот на книжарницата “Нова” во Осиек, вечерта на 5 јуни беше претставена наградената стихозбирка на поетот, критичар, публицист и новинар, Ристо Лазаров – “Среде”. Вечерта беше поделена во два дела: во

Промоција во Гаково

првиот, промоторката Јулијана Младеновска-Тешџа со слајдови и излагање на присутните им ги долови богатството и значењето на Струшките вечери на поезијата, најголемиот поетски фестивал на Балканот и пошироко, во Европа, а во вториот продолжи со динамично и дијалогско претставување и читање на делови од поезијата на уважениот гостин. Родната грутка како вечна инспирација, македонскиот јазик како неисцрпен рудник за поетот, љубовта како најдлабока емоција на светот, животот и поезијата како трајна импресија и цел, се накучо основните коментари на авторот за сопственото творештво во кое одсвонува ритамот на македонските седум осмини. “Лирски емотивен, длабок, силен, искрен, духовит, овој автор освојува со секој стих од својата стихозбирка каде доживеаното е опеано, а опеаното останува да живее во читателот”, рече на крајот на своето претставување на Лазаров, Ј. Младеновска-Тешџа.

Следниот ден, на 6 јуни во Гаково, манифестацијата продолжи со традиционалните содржини. На приемот кај градоначалникот на Гаково, Зоран Винковиќ, присуствуваше делегација на македонските Друштва од Осиек, Загреб, Риека и Сплит, како и гостинот од Македонија, Ристо Лазаров. Освен честитките за изборот за градоначалник, присутните ја истакнаа вечната благодарност на македонскиот народ кон Ј. Ј. Штросмаер и се согласија околу потребата за зајакнува-

Цвеќе за почит кон Штросмаер

ње на врските меѓу Гаково и Струга, родниот град на браќата Миладиновци.

Потоа, беа положени венци на гробот на Ј. Ј. Штросмаер во криптата на неговата катедрала. Следеше традиционалното разгледување на Спомен музејот на уважениот бискуп, проследено со објаснувања од проф. Владо Филиќ. Сите присутни посебно се задржаа над оригиналниот примерок од Зборникот на Миладиновци.

Осврнувајќи се на важноста на ликот и делото на браќата Миладиновци, на презентацијата на Зборникот на Деновите на браќата Миладиновци на проф. Благоја Јовановски, одржана во Градската библиотеката и читална во Гаково, проф. Владо Филиќ истакна дека во “историски турбулентните времиња, печат оставаат оние кои имаат доволно сила да го исполнат својот сон, а сонот со кој браќата Миладиновци го завршија својот кус живот, се исполни – нивниот Зборник излезе од печат за да остави трајна трага за исто-

ријата на македонскиот јазик”. Во духот на овие зборови говореше и уредникот на Зборникот, Дамир Свобода, кој ја нагласи важноста на оваа збирка и ангажманот на авторот, проф. Јовановски, кој од своето доаѓање во Хрватска се залага за “ширење и зачувување на духот, традицијата и културата на Македонија на овој славонски простор”.

Во продолжение на презентацијата, и гаковечката публика имаше можност да се запознае со творештвото на Ристо Лазаров и стихозбирка “Среде”, наградена со наградата “Браќа Миладиновци” за најдобро остварување на македонски јазик меѓу два фестивали “Струшки вечери на поезијата”.

Јулијана Младеновска-Тешпија

Македонската делегација на прием кај градоначалникот на Гаково

ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ЗАГРЕБ

“Македонското сликарство, колку младо и да е во споредба со севкупната историја на светското сликарство, дава свои проблесоци кај повеќе сликари, меѓу кои некои блескаат силно, а некои проблеснуваат со по некое ремек-дело...”

МКД “Охридски бисер” од Загреб и оваа година подготви богати програмски содржини за традиционалната културната манифестација “Денови на македонската култура”, која се одржа со поддршка на Советот за национални малцинства при Владата на РХ, а на гостите и посетителите им понуди интересни настани.

Првиот дел од манифестацијата се одржа на 8 мај 2009 г. во салата на Трибината на Град Загреб. Водителката на програмата, Елизабета Петровска, ги поздрави ценетите гости, Данчо Петровски, советник при амбасадата на РМ во РХ, Никола Гроздановски, потпретседател на Заедницата на Македонците во РХ, Иван Лепитков, претставник на МПЦО “Св. Злата Мегленска”, Стојан Трајков, потпретседател на Советот на МНМ за Град Загреб и други, а потоа му даде збор на претседателот на МКД “Охридски бисер”, Благој Штерјов, кој ги поздрави присутните и ја повика пејачката група на Друштвото “Моми бисерни”, под водство на водителката Хеда Господнетик, со песна да ги отворат Деновите, при што ги исполнија македонските народни песни: “Ајде, ајде моме Стојне”, “Каранфило, филфило моме”, “На срце ми лежи мила мамо” и “Јовано, Јованке” и уште еднаш ја разнежија публиката, која ги награди со долг аплауз.

Потоа, проф. Огнен Бојаџиски одржа предавање на тема “Егзодусот на Македонците по граѓанската војна во Грција од 1944-1949 година”.

– Со Букурешкиот договор од 28 јули 1913, Македонија беше поделена меѓу Грција, Србија и Бугарија. Притоа, Грција присвои 51 отсто од македонската територија, иако на тој простор тогаш живееле само 9,8 проценти етничко грчко население. Со истиот договор, Србија доби 39 проценти од територијата, без разлика што во Вардарска Македонија воопшто немало Срби, а Бугарија 6.798 квадратни километри македонска територија населена исклучиво со македонско население. Од распарчената Македонија подоцна еден процент доби и Албанија, иако таму не живееше ниту еден Албанец. Во ноември 1919, Грција и Бугарија потпишаа конвенција за таканаречено “доброволно” иселување на македонското население што живееше во двете држави и по силата на Нејскиот и Лозанскиот договор дури 127.374 Македонци или 34,39 отсто од целокупното македонско население што живеело во Егејска Македонија било принудено да емигрира. Со тоа, Македонците го губат својот етнички историски статус и својот мајчин македонски јазик“, меѓу другото рече проф. Бојаџиски. По предавањето, за посетителите беше приреден пригоден коктел.

Вториот дел од манифестацијата се одржа на 18 мај 2009 во предворјето на “Кромос П. У.” каде беше поставена изложбата

“Сликарство на Македонците во Загреб”. Своите дела ги изложија: Киро Винокиќ-Вики, Павле Илиев, Крунислав Стојановски, Ирина Максимоска и Никола Гроздановски-Коле, кој воедно и ја претстави изложбата. Меѓу другото, рече:

- Сликарството е специфично по универзалноста на својата порака како и по индивидуалноста на секој сликар. На овие слики нема монотонија бидејќи секое дело е транспозиција во која визијата на уметникот се спојува со магијата на природата не бегајќи од интимистичкиот пристап и потребната објективност. Но, ако е точен податокот дека ништо не е совршено, така и во уметноста, секогаш нешто останува недовршено или недоречено. Сите елементи на делата на овие автори стопени се во еден заеднички акорд на препознатливоста на втиснати идеи, но и на чувствителноста на сензибилна поезија. За секој уметник е предизвик да ги врами фрагментарните

одблесочи на распространетата раскош на природата во својот ликовен опус и да ја презентираат на јавноста дилемата за неминливоста на времето, за човечкото настојување да го вткае својот траен печат во тивката ерозија на постоењето како доказ дека ништо не е вечно, освен заборавот.

Гроздановски ги претстави сите автори на изложбата поединечно осврнувајќи се на нивната техника и стил, а на крајот пејачката група “Момии бисерни” отпеја неколку македонски народни песни.

Изложбата можеше да се разгледува месец дена. Така, со нејзиното затворање заврши и овогодинашната манифестација “Денови на македонската култура”, со која МКД “Охридски бисер” остави свој траен печат на македонската култура и уште еднаш покажа дека вредеше добрата организација и вложениот труд на членовите.

Елизабета Петровска

Писменоста светлост во темнината

И во Сплит свечено одбележан 24 мај – “Денот на Св. Кирил и Методиј”

Сплит: Македонското културно друштво “Македонија” со свечена академија го одбележа и Денот на сесловенските просветители светите браќа Кирил и Методиј, на Семеништето на сплитско-макарската Надбискупија. Се слушна македонски збор, македонска песна, се заигра оро македонско што им ги исполни душите на Македонците кои живеат во Хрватска, а кои дојдоа да ја проследат свечената манифестација. Тие велат дека вакви настани се од особено значење кога се далеку од родната земја и претставуваат потсетување на она што сме.

За значењето на македонските просветители и за нивната улога за македонскиот народ на свечената академија говореше проф. д-р Васил Тоциновски, раководител на Лекторатот за македонски јазик на Филозскиот факултет во Ријека. Таму за една година веќе се запишани 175 студенти, а интересот за изучување на македонскиот јазик во Хрватска, според проф. д-р Тоциновски е доста голем.

Кирил и Методиј се основоположници на словенската писменост и култура. Константин кој

се замонашил и го земал името Кирил, потпомогнат од Методиј ја создал првата словенска азбука глаголица. Двајцата браќа во текот на животот превеле бројни црковни книги, отвориле бројни училишта и цркви во кои се ширела просветата на словенски јазик, а биле оспособени и нови учители. За директни наследници на браќата се сметаат нивните ученици св. Климент и св. Наум Охридски. Константин бил познат како добар филозоф и оратор и спорел со тријазичниците, односно оние кои се бореле за ширење на Христовото учење само на грчки, еврејски и латински јазик. Константин ги разбил обвинувањата, бидејќи велел дека секој народ има право на свој јазик. Во Рим во 869 година папата Адријан ги “посветил” словенските книги, што значи Римската црква официјално ја признала словенската писменост.

А токму образованието на мајчин јазик е најчувствителната област во проблематиката на етнички малцинства. Во таа насока веќе функционираат школи за македонски јазик во неколку градови во Хрватска како што се Загреб, Пула, Ријека и Осиек. Дополнителна настава на македонски јазик од септември годинава се очекува и во Сплит, најави претседателот на МКД “Македонија” од Сплит, Ангел Митревски. Ученици од основно и средно училиште се запознаваат со македонската азбука и кириличното писмо, а добар дел од нив за прв пат се среќаваат со кирилицата.

Програмата на Свечената академија ја збогатија хорот “Македонија”, истоимената фолклорна група следена од оркестарот “Македо” кои исполнија изворни македонски песни и ора.

Организатори на манифестацијата беа Македонското културно друштво “Македонија” од Сплит, Советот за македонското национално малцинство за Град Сплит, Македонската православна црковна општина “Св. Наум Охридски”, жупанискиот претставник на македонското национално малцинство и Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

Милена Георгиевска

Етно изложба во Сплит

Сплит: Вљубениците во македонската култура и обичаи во мај годинава имаа можност да ја посетат етно изложбата на стари македонски предмети и инструменти поставена во градската библиотека “Марко Марулиќ” во Сплит. Со изложбата насловена “Од традицијата на минатото” на 4 мај годинава почна манифестацијата “Денови на македонската култура – Денови на Кирил и Методиј”, големите сесловенски и македонски просветители, а концерт одржа и националниот фолклорен ансамбл “Танец” од Скопје.

Пред посетителите во сплитската Градска библиотека беа поставени околу 100-тина експонати, а меѓу нив се најдоа и доста стари предмети од пред повеќе од еден век. Сортирани како предмети за домаќинство преку разни тави, чинии, лажици, фезвиња и други садови за традиционално подготвување храна, па до накит и облека претставена преку народни носии.

- За одбележување е една од изложените носии која директно е изработена во етно работилницата на МКД “Македонија” од Сплит и тоа по изворен терк, односно по оригиналниот модел од Македонија. Покрај другите предмети, таа привлече особено внимание од публиката, вели Билјана Митревска од МКД “Македонија”, а во чија режија беше аранжирана поставката. “Сакам да ги истакнам и оригиналните носии, од кои некои датираат од 19. век, а се во сопственост на Љубица Јовановска Мио, член на нашето друштво. Исто така, сакам да и заблагодарам на Бранка Бези Филипова, претседателка на Хрватската матица на иселеници која за изложбата ни

отстапи некои предмети од својата збирка, а поврзани со македонската култура, особено вредната графика на Св. Кирил и Методиј од 1863 год. Со фотографии се обидовме на посетителите да им покажеме дека во Македонија постојат и големи археолошки пронаоѓалишта (Стоби, Баргала, Хераклеа, Вардарски Рид) за кои многумина сограѓани не слушнале”, додаде Митревска.

Посебен дел сочинуваа музичките инструменти, како што се кавали, тапани, гусли, гајди и сл. За да се реализира изложбата, предметите ги отстапија членови на МКД “Македонија” од Сплит, а најголемиот број се од приватната богата колекција на Сашо и Милена Георгиевски, кои веќе 15 години се занимаваат со собирање на изворни македонски предмети.

- Изложбата имаше за цел презентирање на дел од македонското културно наследство во Хрватска. Горди сме на ова што го имаме, бидејќи тоа е дел од нашето минато, и говори за нашите корени, за нашите предци. Човек без корен е како дрво без корен, просто не вирее, вели Сашо Георгиевски, кој е дописник на Нова Македонија од Хрватска.

Предметите претставени на изложбата отсликуваат повеќе димензии како што се географската димензија на Македонија, етно димензијата на земјата, културолошката и музиколошката димензија, религиите, како и ендемските разлики кои сите заедно го чинат богатството на македонскиот народ. Тие, секој сам за себе се приказна која говори за едно време, за еден мајстор, за еден уметник.

Милена Георгиевска

ШЕСТИ ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ЗАДАР

Гвечено расположение, свечена атмосфера... МКД “Билјана” од Задар во рамките на манифестацијата “Денови на македонската култура” го прослави јубилејот 10 години од формирањето на Друштвото. По тој повод, во Научната библиотека на Задар, на 14 мај годинава се одржаа “Деновите на македонската култура”. Пејачката група “Македонија” од Сплит притоа ја изведе хрватската и македонската химна. Потоа настапи Иван Андријевиќ – петнаестогодишниот член на Друштвото, кој исполни една песна на кларинет. За тоа време на паното зад сцената се вртеше филм за убавините на Македонија.

Мирјана Мајиќ, претседателката на Друштвото, ги поздравиле гостите, а посебно претседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Ангел Митревски. Како беше време пред изборите, од жупанијата официјално ги поздравиле: Милена Икиќ, Анита Гржан-Мартиновиќ и многу други присутни, а посебни поздравни упати до Серѓо Мичиќ и членовите на Друштвото на дијабетичари во Задар, при што рече: “Без вас не знам дали толку многу би успеале. Токму вие сте заслужни што во вашите простории веќе шест години се среќаваме секоја среда и што ги осмислуваме нашите програми. Веќе шеста година сме во вашите простории, каде се чувствуваме како дома. Ви благодарам драги наши пријатели во името на сите членови на МКД “Билјана”.

Потоа, Мирјана Мајиќ ги замоли сите за едноминутно молчење, за да им се оддаде почит на членовите кои веќе не со нас, поточно на умрените во овие десет години. Ангел Митревски со пригоден говор им се обрати на присутните и се заблагодари за можноста да присуствува на овој настан. Како гости на манифестацијата, пејачката група “Македонија” од Сплит изведе сплет песни од Далмација и Македонија.

Мирјана Мајиќ почна со излагање за десетогодишниот пат на МКД “Билјана” – од основањето на 14 мај 1999 до денес. “Во почетокот се собиравме ретко. Причината беше што немавме простории. Денеска сме среќни, и иако не сме “свои на свое”, сепак сме задоволни”, рече таа.

Меѓу другото, зборуваше за тоа колку програми остварува МКД “Билјана”, како и за заедничките про-

грами со другите национални малцинства и со Друштвото на дијабетичари во Задар. Нагласи дека “Билјана” е член на Заедницата на Македонците во РХ од 2000, и дека Заедницата е врвна за сите Македонски друштва, а во Република Хрватска ги има вкупно шест. Своите програми ги финансираме преку Советот за национални малцинства при Владата на Република Хрватска, и најискрено им заблагодаруваме за поддршката – рече Мирјана Мајиќ.

Потоа, пак ред песни од “Македонија” – Сплит. Во чест на обележувањето на 10-годишниот јубилеј Друштвото, со благодарници им се заблагодари на соработниците и промоторите: Заедницата на Македонците во Република Хрватска и претседателот Ангел Митревски; Задарската жупанија во чие име ја прими Милена Икиќ; Град Задар, во име на градоначалничката Анита Гржан – Мартиновиќ; Друштвото на дијабетичари во Задар за одлична соработка, а благодарницата ја прими неговиот претседател Серѓо Мичиќ; Научната библиотека Задар, во чие име ја прими управничката Милена Буквиќ, Градската Библиотека Задар за успешна соработка, а ја прими управителот Иван Пехар; пејачката група “Македонија” од Сплит, со која соработката на взаемно задоволство трае веќе пет години, а ја прими водителката Олга Барбир; “Задарски лист”; ТВ – ВОКС – Задар; Градска ТВ Задар за следење и објективно известување на нашите програмски активности; на шест национални малцинства од Задарската жупанија: Албанци, Бошњаци, Унгарци, Словенци, Срби и Италијани – за долгогодишна соработка и меѓусебно разбирање; како и на првиот претседател на МКД “Билјана”, Иван Карпузовски. Благодарница доби и најмладиот член – петнаесетгодишниот виртуоз на кларинет, Иван Андријевиќ. Во името на сите добитници на благодарниците се заблагодари Милена Икиќ од Задарската жупанија.

На крајот, пред да ги повика на скромна закуска, претседателката на “Билјана”, Мирјана Мајиќ, прочита една своја песна – “Македонија”. Со звуците на македонско – далматинските песни гостите и домаќините заедно минаа убави моменти на дружење.

Еми Лонгин

НИЗ АЛЕЈАТА НА ГЛАГОЉАШИТЕ

По низа значајни настани што се редеа од 20 март 2009 година, во организација на МКД “Кочо Рацин” од Пула, преку активностите на симпозиумот за јазикот, изложби, промоции на книги и гостувања во другите македонски друштва, на 23 мај 2009, во организација на Заедницата на Македонците во РХ, со традиционалното дружење со членовите на МКД “Илинден” од Риека и заедничкиот излет до “Алејата на глагољашите” во Хум и Роч, завршија 14. Денови на македонска култура во Пула и Истра. Ова култно место Македонците на Пула и Истра, како и нашите бројни пријатели и овдешните граѓани го сметаат како своевиден културен споменик за вековните културни размени и врски со Македонија и Македонците. За значењето на врските и писменоста што се остварувала низ дејноста на македонските просветители, солунските браќа Св. Кирил и Методиј, културните дејци Зване Чрња, академикот Јосип Братулиќ, скулпторите Желимир Јанеш и Шиме Видулин од Истра и академикот, народен херој, генерал Михајло Апостолски од Македонија во 1977 година го создадоа ова величествено дело, како Ода на културната мисија на описменување со воведување на глаголицата, како службено сеславенско писмо. Низ вековите следеа, глаголицата стана симбол на самостојноста, отпорот и борбата во зачувувањето на националниот идентитет на народот во Истра.

Двата полни автобуси со Македонци од Пула и Риека како и секогаш до сега беа мошне срдечно и гостољубиво пречекани од домаќините во Роч, пред сè, дека им го најавивме утрешниот празник Св. Кирил и Методиј. На плоштадот пред црквата, женскиот хор на МКД “Илинден”, предводен од водителката Ивона Дуноски, која е и претседателка на МКД “Илинден” од Риека, ја изведоа “Одата на просветителите Св. Кирил и Методиј”. Присутните на плоштадот ги поздравива: дожупанот на Истарска Жупанија, Сергио Берник, (кој во своето излагање непосредно ја истакна културната и општествената дејност на МНМ во Пула и Истра), а потоа со пригодни поздравни говори на присутните им се обрати градоначалникот на Бузет, м-р Драго Флего, претставникот на Роч, Валди Главиќ, претставниците на МНМ во Приморско-горанската жупанија, Михајло Давчевски и на Истарската жупанија, Тодор Брдарски, а потоа им се обрати проф. Владимир Перник. Во неговото излагање, тој опиша многу убави средби, случки и моменти на месното население со нивните гости, членовите на МКД “Кочо Рацин” од Пула и нашите гости, МКД “Илинден” од Риека, па се осврна кон културната поливалентност на Роч, кој и ден-денес е дулка не само за зачувување на глаголското писмо и писменост, туку и силен центар за натамошно развивање на напорите за зачувување на овој вид на древната писменост. На тој план во основните училишта на ова подрачје, каде малечката хармоника “Триестина” ги развива своите мелодични звуци до вир-

туозност, пишуваниот збор на старата глаголица го доживува новото цутење и живот, прославувајќи ги имињата на македонските просветители. По ова излагање, проф. Мирјана Црниќ од Универзитетот во Риека даде осврт за животот и делото на солунските браќа Св. Кирил и Методиј, во кој ја изнесе животната насоченост на овие просветители низ интригантските духовни, просветни и политички лавиринти и опции.

Во културната програма на манифестацијата настапија домаќините: народниот состав на Триото “Гунци”, додека МКД “Илинден” од Риека го претставија пејачката и фолклорната група, изведувајќи неколку македонски песни и ора.

Поминувајќи низ “Алејата на Глагољашите” по “Столбот на Чакавскиот Собор”, пристигнавме до масата на Св. Кирил и Методиј, а потоа дојдовме до камениот престол на Св. Климент Охридски и полето на просветителите, голем лапидариум на камени монолити, создадени разновидни по големина и значење, со букви на глаголицата. На излезот од оваа алеја, срдечно не пречека најмалото граде во светот, Хум, со своите гостопримливи жители. Миризбата на Биска, домашната специјална ракија, виното, тартуфите и сите други делиции, изворни сувенири и ракотворби, одеднаш се најдоа во богатата понуда на жителите. И овде, бројните плочи, сведетели на времето на глаголицата, беа патем поминати и останаа недоволно расветлени и објаснети, па минаа во разгледување на галериите, црквите, и се разбира... конобата. Попладнето се упативме кон селската коноба “Волта” во селото Козари, кај Бузет. Не пречека пријатен амбиент со понуда на домашни, традиционални јадења, наша македонска народна и евергрин музика во изведба на бендот од Делнице. Според обичајот, членовите на двете друштва заедно отпеаја и изигаа неколку ора. Тоа беше оној дел од масовниот настап, но програмата овде им припадна на играорните групи од “Мугри” на МКД “Кочо Рацин” од Пула и фолклорот со пејачите од Риека.

Како беше? По срдечните поздрави и тешката разделба, со жалење влеговме во автобусите и заминавме кон Риека и Пула.

Ратко Димовски

“Танец” во Сплит

Музика и декор кои освојуваат

Трестгодишниот роденден националниот фолкорен ансамбал “Танец” го прославува со турнеи ширум светот. По враќањето од САД и Канада, и во рамките на Балканската турнеја по Црна Гора и Босна и Херцеговина, ансамблот дојде во Сплит, токму на одбележувањето на 24 -ти мај - Денот на св. Кирил и Методиј, за да ја збогати и увеличи Манифестацијата организирана во чест на македонските и селовенските просветители. Со целовечерниот концерт пред бројната македонска и хрватска публика, едноставно ја преполни салата на Сплитскиот народен театар, а со френетични аплаузи беа враќани неколку пати на бис.

Ансамблот, кој достоино ја презентира македонската култура во светот, едноставно ги освојува срцата на посетителите, особено Македонците кои живеат далеку од својата родна земја, а кај кои постојано постои еден вид носталгија која тешко може

било што да ја надомести. Во таква ситуација, македонската песна и оро во изведба на професионалните играорци, музичари и пејачи од “Танец” е секогаш добредојдена. На нивниот репертоар се наоѓаат познатите ора Тешкото, Невестинско, Комитско, Калајциско и други.

Досега фолклорниот ансамбл “Танец” има одржано над 4,5 илјади концерти на сите континенти, а преполните сали и барањето билет повеќе се само потврда за атрактивноста на македонскиот фолклор што тие го презентираат.

- Позитивните реакции и високите критики што ги добиваме по концертите се само уште еден доказ за врвниот професионализам на ансамблот. На нашите концерти ширум светот не доаѓаат само Македонци, туку и Канаѓани, Американци, Австралијци, а еве во Сплит дојдоа и бројни Хрвати, што не не зачудува, бидејќи македонскиот фолклор изобилува со карактеристични носии, богати песни, ора и обичаи кои ги нема во таква мера кај другите земји и народи, вели Бошко Тренески, уметнички директор на Танец.

Покрај jubилејните концерти во Македонија годинава, веќе се закажани турнеи на ансамблот и во Грција, Бугарија, Франција и Шпанија. Од особено значење е првото гостување на државниот ансамбл надвор од Република Македонија во далечната 1950 година во Англија каде ја освоија првата награда, што значеше поттик за понатамошна работа.

Милена Георгиевска

ПО ЦВЕТНИТЕ ПАТИШТА НА МАЈКА ТЕРЕЗА

Во пресрет на 100-годишнината од раѓањето на големата хуманистка и нобеловка за мир, скопјанката Гонца Бојациу – Мајка Тереза, во организација на граѓанската асоцијација “Скопјанката Мајка Тереза” од Скопје, од 4 до 19 мај 2009 година се одржа хуманитарен маратон од Скопје до Рим и Ватикан со македонскиот спортист – хуманист, велосипедистот Марјан Горгиев, кој имаше за цел да ја пренесе пораката од граѓаните на Македонија до Папата Бенедикт Шеснаесетти да ја посети Македонија и Мајка Тереза да ја прогласи за светица.

Маратонот ги посети и Македонците во Осиек

Учесниците на маратонот, кој беше поддржан и од Владата на РМ, на својот пат до Ватикан поминаа и во Загреб. По тој повод, на 10 мај во салата на Зелена акција во Загреб, во организација на Заедницата на Македонците во РХ, МКД “Охридски бисер” и Амбасадата на РМ во РХ, се одржа хуманитарен хепенинг со проекција на документарниот филм на сценаристот Стојан Тренчевски и режисерот Кирил Узунов “По скопските патишта од младоста на Мајка Тереза”, промоција на книги посветени на оваа хуманитарка и изложба на уникати и слики – цвеќиња на мирот од македонскиот сликар Живко Поповски-Цветин. Пред проекцијата, присутните ги поздравиле со воведен збор претседателот на МКД “Охридски бисер”, Благој Штерјов, претседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Ангел Митревски и амбасадорот на РМ во РХ, Данчо Марковски. Тие се заблагодарија на гостите за нивното присуство, меѓу кои беа и Елизабета Кнор, претставник од Градското поглаварство на Град Загреб, пречесниот монсињор Јурај Батеља од загребската Надбискупија, протојереј Кирко Велински, свештеник на МПЦ во РХ и други.

По прикажувањето на филмот, учесниците на маратонот, меѓу кои беше и проф. д-р Љупчо Ајдински, се заблагодарија на домаќините и почитувачите на делото на Мајка Тереза за големиот интерес, поддршката и срдечниот пречек, со пригодни подароци, ЦД-а и слики од Мајка Тереза, како и слики од уметникот Живко Поповски-Цветин, кој успеа, додека траеше проекцијата, да изготви повеќе од десетина. Потоа, монсињор Јурај Батеља го благослови крстот, подарокот од хуманитарниот караван за Папата Бенедикт Шеснаесетти.

Елизабета Петровска

ВО РИЕКА КАКО ДА СУМ ДОМА

Васил Тоциновски, универзитетски професор, роден е во село Стојаково, Гевгелиско, 1946-тата година. Дипломирал на Филозовскиот факултет во Скопје на групата Историја на книжевноста на југословенските народи во 1965-тата. Двадесетина година работел на Телевизија Скопје во поголем дел и како главен и одговорен уредник (1969-1989), потоа во Институтот за фолклор “Марко Цепенков”, па во Институтот за македонски јазик и литература. Добитник е високи државни награди и признанија: Климент Охридски, Гоце Делчев, Крсте Мисирков, на Град Велес, меѓународните награди: Златен прстен, Златно перо, Ванѓа Чашуле и многу други. Васил Тоциновски е автор на 17 книги поезија, раскази, книги за деца и млади, 27 книги за македонската литературна историја, потписник на 53 наслови, редакции, коавтор на 12 енциклопедии, прирачници, зборници и учебници за средно образование и многу други публикации, есеи, рецензии и осврти од домашна и светската литература. Неговите трудови преведувани се на германски, англиски, италијански, словачки, српски, хрватски, турски, бугарски, албански, полски, француски и други јазици.

Ја користам пригода да го представам пред читателите на “Македонски глас” по повод неговата нова обврска на новото работно место – раководител на лекторатот по македонски јазик на Филозовскиот факултет во Риека.

Заврши зимскиот семестар од оваа студентска година, а со тоа и еден период во работата на Лекторатот

по македонски јазик на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Риека. Кои се Вашите досегашни искуства и сознанија?

Со првите предавања по македонски јазик на 20 октомври 2008 –та година почна со работа Лекторатот по македонски јазик. Поточно би рекол, на оваа угледна високошколска институција почнаа македонистичките студии. Тоа децидно беше најавено и во искажувањата на проректорот Горан Калоѓера, зашто паралелно со македонскиот јазик секоја недела се одржуваат и по четири часа по предметите Македонска литература на 19-тиот и 20-тиот век и Македонска култура и цивилизација. Моето и секако, задоволството на Универзитетот, се големи, зашто тоа од триесетте македонски лекторати во светот е најголем македонистички центар. Трите предмети редовно ги посетуваат 66 студенти. Најмала е групата по јазик, која има седум слушатели, додека 29 студенти се запишани на предметот по литература и 30 студенти по култура и цивилизација. Задоволен сум од нивната работа, редовноста и активноста во наставата, и, особено од односот студент-професор. Тоа ќе рече оти сите напори вродија со плод. Во далечната 1983 година, македонстиката тука ја почнала работата под раководство на професорот Петар Кепески, јазик предавал професорот Борислав Павловски, а за литературата бил задолжен професоро Горан Калоѓера. И покрај тоа што со новите наставни планови и програми македонстиката не се предавала, таа постојано била тема од потребата за нејзино обновување.

Речете ни нешто повеќе околу работата и резултатите по трите предмети кои ги предавате и за кои постои, секако, посебен интерес меѓу младите.

Редовноста во наставата посебно е видлива кај студентите кои го учат македонскиот јазик. Кириличното писмо и јазикот беа брзо и успешно совладани. Тоа ми даде за право уште во текот на првиот, зимски семестар, да почнеме и со превод од македонски на хрватски јазик. Преведувачката, би рекол, работилница само ги потврди моите уверувања. 16-те предавања по македонска култура и цивилизација во текот на декември беа посветени на годината на македонскиот јазик. На неговата Кирило-Методеевска традиција, неговото место и значење во балаканскиот контекст, јазикот на народната и на уметничката литература, дијалектите, стандардизацијата и кодификацијата на македонскиот литературен јазик. И темите по литература на одреден начин ги бараа, проследуваа, ги толкуваа и вреднуваа вековните македонско-хрватски и книжевни и културни врски. Тие се резултат на континуирана почит, доверба и соработка меѓу двата наши народа. Како поинаку и може да се објасни во времиња кога било забрането јавното искажување на македонското национално самочувство, токму и само во Хрватска, и секако, со духовна и материјална поддршка, да се печатат три библиски книги за македонската литература. Тоа се *Зборникот на браќата Миладиновци*, *Македонија или гласот на робот* на Георги Капчев и *Бели мугри* на

родоначалникот на современата македонска литература Кочо Рацин.

Имаме впечаток како посебно да insistирате во Вашата педагошка работа на самостојното работење на студентите. Имено станува збор за изработување семинарски работи во кои тоа доаѓа до посебен израз и рековте дека се читаат на часовите.

По предметите по литература и по култура и цивилизација се работат околу педесетина семинарски работи. Од нив петнаесет веќе се прочитани, за нив дебатирале со студентите, самите се оценуваме. Притоа посебно insistирам секој од нив во уводот и во заклучоците кон зададената тема да има и да искаже сопствени ставови. Можат да мислат и да расудуваат поинаку од тоа што ќе го прочитаат. Нивното мислење сум подготвен да го прифатам, да разговараме и да го уважам ако за тоа изнесат валидни ставови и оценки. Ваквиот пристап мислам дека најцелосно ги активира нивните можности, ја одразува креативноста и ниту во еден миг не можат ништо да ни протурат или забашотат. Тоа едноставно го правам од причина според правилото, ретко правило без исклучок, оти најдобри студенти се моите студенти. Едноставно, јас во нив инвестирам, заедно со тие млади и прекрасни луѓе создаваме нови вредности и пак взаемно ги отвораме сопствените човечки и професионални перспективи. Наставата е насочена не само кон минатото, таа е сегашност, но ја освојува и иднината. Неодамна во Културното друштво Илинден во Ријека, имавме предавање од господата Илија Христодулов и Михајло Давчевски за македонското национално малцинство во Хрватска. Земја која извонредно добро како модерна европска држава ова прашање го има решено.

Ја споменавте соработката со КУД Илинден, па би ве запрашале за Вашите односи со нив?

Како и Вашето прашање би одговорил кратко и јасно. Секој слободен миг го минувам со моите Македонци кои тука се мошне активни, амбициозни, одговорни во она што го мислат и она што притоа го сработуваат. Никогаш нема да го заборавам предавањето за блескотното поглавје во македонската литература *Македонскиот литературен кружок во Софија* (1938-1941), вниманието и почитта, посебно на онаа бројна млада публика и на нивната љубов кон татковината. Имав исто така, можност да бидам рецензент на стихозбирките на Ратко Димовски и Ивона Дуновски. Не мислам дека ги искористивме сите можности за соработка. Нивната позитивна енергија ме врзува и ме обврзува. Кога тие ќе помислат на мене, на секој повик тука сум. Едноставно не сум карактер кој нештата ги повторува, најмалку се наметнува, сакам комуникацијата да биде двосмерна потреба и корисност.

Вие сте познат македонски писател и главен и одговорен уредник на најстарото македонско литературно списание *Современост*. Каква е Вашата соработка со хрватските писатели?

Имав огромна среќа да запознаам и да другарувам со неколкумина извонредни другари и писатели од Хрватското книжевно друштво. Всушност, јас сум и нивен член. Би ги споменал Ерние Гиганте Дешковиќ, Весна Мицулиниќ Прешњак, Валерио Орлиќ,

Јосип Егуен Шета. Заедно сме на сите состаноци, манифестации и акции. Првиот број на гласилото *Књижевно перо*, беше посветен на македонската книжевност. Очекуваме деновиве да стигне и *Современост* чии страници во рубриката за меѓународна соработка им се отстапени на петмина риечки автори. Бев промотор на стихозбирката *Живот во сенки* на корчуланскиот автор Срѓан Духовиќ, на романот на Весна Прешњак *На рубу ноќи*, на монографијата *Хрватско-македонски книжевни врски* на колегата Горан Калоѓера. Убеден сум оти тоа се само почетоци на нашата соработка.

Како се чувствувате и како ја доживувате Ријека?

Тоа е прекрасен град и убав град со модерен европски дух. Како да сум дома. Токму така, како да сум дома. А тоа не е само заради градот, туку и заради моите колеги од катедрата по Крватистика, луѓето од Илинден, хрватските писатели со кои како да се знаеме со години. Едноставно не се чувствуваш туѓ, не си отфрлен и заборавен, што секој си ги гледа своите работи. Ете, тоа посебно ми се допаѓа, што би рекле секој својот леб го јаде и своите гајлиња ги гледа. Тоа ќе рече оти имаме време и простор во кои човекот се мери и се почитува исклучително по неговата работа и дела.

Редовно го следите списанието *Македонски глас*. Не само како професор, туку и како некогашен успешен и познат телевизиски уредник, какво е Вашето мислење за ова наше македонско гласило?

- Секој негов нов број ме радува. Навистина има што да се прочита и да се научи за животот и за работата на Македонците во Хрватска. Ме радува податокот дека од годинава излегува како двомесечник. Како главен раководител од македонска страна на научно-истражувачкиот проект *Македонско-хрватски книжевни традиции* го проследив неговиот комплет од првиот број. Најдов многу интересни, неопходни и драгоцен податоци. Тоа е само потврда повеќе оти пишаниот збор си останува вечна трага за нас. *Македонскиот глас* несомнено е најверливиот глас не само на македонското опстојување тука, туку и потврда на вековната традиција и континуитет на почитта, љубовта и соработката меѓу нашите два народа. И најпосле, но не последно место, тие се пример како народите и државите се разбираат и сработуваат. Никому ништо не му должат, немаат што да си префрлат меѓу себе, освен заедно да одат во иднината.

Владо Настески

СВЕЧЕНА АКАДЕМИЈА ВО ЧЕСТ НА БРАЌАТА КИРИЛ И МЕТОДИЈ ВО РИЕКА

Риека: Одбележувањето на “Денот на Св. Кирил и Методиј” во просториите на МНМ во Риека, на 21 мај 2009, а во организација на МКД “Илинден” од Риека и МКД “Кочо Рацин” од Пула, започнаа со свечената песна посветена на Кирил и Методиј. Манифестацијата беше замислена како дводневен собир кој се одржа на 24 мај во истарските места Роч и Хум.

Академијата ја водеше Илија Христовулов, кој свеченоста ја започна со цитат од Методиј упатен кон братот Кирил: “Ние заедно оравме една бразда, довршувајќи ги моите дни, јас паѓам на нивата, а ти ја сакаш гората (манастирот Олимп); сепак, поради гората немој да го напуштиш учењето.” Потоа додаде дека оваа година се навршува 1117 година од упокојувањето на Св. Методиј, за кого на ѕидовите на манастирската ќелија во затворот на Елванген, во неговата чест, во знак на благодарност од македонскиот народ и од МПЦ, во 1996 свечено е откриена и осветена спомен плоча, која е симбол на нашата почит.

За важната дејност на браќата Кирил и Методиј за македонската, но и за хрватската култура меѓу првите говорера амбасадорот на Република Македонија, Н.Е. Данчо Марковски, протојерејот Кирко Велински, како и Михаило Давчевски и Мирјана Дика-Дужман, во име на македонските асоцијации од Риека и Пула.

Во поздравниот збор амбасадорот Марковски меѓу другото истакна: “За нас, Македонците, но и останатите словенски народи, тие не се ништо друго туку светители кои го посеале семето на сесловенската писменост која грижливо не водела низ сите изминати столетија, чувајќи го притоа нашиот идентитет и посебност.”

Исто така, со посебно бирани зборови на присутните им се обрати Михаило Давчевски, претседателот на Советот на МНМ за Град Риека, кој во својот осврт рече: “Охрабрени со успешно одбележаниот “Ден на Св. Кирил и Методиј” минатата година, предложивме оваа манифестација да се вклучи во Програмата на Заедницата за 2009, што е и прифатено, па така еве и оваа година Денот го одбележуваме вечерва со оваа свечена академија, а на 23 мај со пригодна програма во Роч и по Алејата на глаголашите во гратчето Хум.”

Глаголицата и кирилицата во традиција на хрватското и македонското културно богатство

Доцентот на Филозофскиот факултет во Риека проф. Сања Зубчиќ, во своето излагање присутните ги потсети

дека глаголицата и кирилицата се хрватско и македонско културно богатство. Во Македонија кирилицата станала доминантно писмо, а во Хрватската култура, покрај глаголицата, важна била и кириличната компонента. Говорејќи за разликоста проф. Зупчиќ напомена дека во Хрватска, глаголицата и кирилицата во исто време имале исто значење, а во Македонија меѓу глаголицата и кирилицата постоело ривалство. Причина за ваквата конкуренција меѓу писмата воглавно била општествено-политичката ситуација.

Можноста ја искористи проректорот Калоѓера, па во име на ректорот на Универзитетот во Риека, Даниел Руквина, им врачи на МКД “Илинден” **плакета**, а на Илија Христовулов **благодарница** за долгогодишна соработка.

На академијата присуствуваа голем број гости претставници од културниот, политичкиот и духовниот живот на Град Риека, меѓу кои од Заводот за историја и општествени науки ХАЗУ во Риека, м-р Сања Хољевац и проф. Мирјана Црниќ, проф. Миљенко Магдиќ, бивши начелник за култура во Град Риека, Гакомо Скоти, проф. Дарко Гашпаровиќ, Никола Гроздановски, Пулежаните – Мирјана Дика-Дика Дужман, Тодор Брдарски, Зоран Петровски и Мито Златков, претседателот на Координацијата на НМ за Град Риека, Мирсад Ферхатовиќ, студенти од Филозофскиот факултет кои го изучуваат македонскиот јазик и многу други.

Во музичкиот дел на програмата настапи хорот на МКД “Илинден” кој ја изведе свечената песна за браќата Кирил и Методиј.

Следеше собирот и одбележувањето на “Денот на Св. Кирил и Методиј – Ден на глаголашите” на 23 мај во Роч и во најмалиот град на светот Хум, со присуство на членовите од МКД “Илинден” и “Кочо Рацин”.

В. Настески

Проф. д-р Горан Калоѓера:

“SV. KIRIL I METODIJ – ŽIVOT I DJELO”

Govoreći o braći Ćirilu i Metodu postoje dvije stvari, postoji povijest i Panonske legende. Panonske legende su ustvari žitije (životopis Ćirila i Metoda) koje su hagiografije, tekstovi o životu određenog mučenika i sveca koje daju određene elemente koje nadilaze njihove ljudske mogućnosti, a stvaraju od njih osobe koje imaju neke nadnaravne moći. Shodno tomu Panonske legende, odnosno životopis Ćirila i Metoda, obiluju nekim stvarima koje naravno nisu logične. Međutim, ako iščitavate te tekstove, onda vidite da sve te stvari imaju svoju svrhu. Po legendama koje govore da je negdje oko 860. godine moravski knez Rastislav poslao zamolbu bizantskom caru Mihajlu III da mu pošalje učenike i svećenike, ustvari tražio je učitelje da dođu u Moravsku da mu propovijedaju i šire kršćanstvo i na neki način utemeljuju crkvu. Legenda kaže da je Mihajlo zvao Konstantina Filozofa da on i njegov brat odu tamo. Braća su ga upitali zašto oni. “Pa vi ste Solunjani, svi Solunjani govore i poznaju slavenski jezik.” To je bitan segment koji govori da su oni poznavali i prije slavenski jezik. U okolici Soluna su brojna naselja makedonskih slavena koji govore slavenski jezik, a braća kao djeca družila se s njima i tako naučili jezik. Legenda govori da je Konstantin prije puta stvorio slavensko pismo (glagoljicu) i počeo prevoditi svete knjige na slavenski jezik. Naravno to tako nije moglo biti. Da biste napisali svaki znak za jedan glas, morate raditi nekoliko mjeseci ako ne godinu dana. To je legenda.

Prva misija koju vodi Konstantin u 21. godini života je arapska misija kod kalifa u Bagdad. Bogati kalif je bitan za književnost, često se javlja kao lik u Ilijadi, Tisuću i jednoj noći, Šeherezadi i dr. Konstantin tu upoznaje arapski život, jezik i pismo. Nakon toga vraća se u Carigrad gdje ostaje kraće vrijeme te se upućuje na Olimp gdje se posvećuje molitvi s grupom istomišljenika, pretpostavlja se da je tu susreo i Klimenta Ohridskog. Druga misija povezuje dva brata, to je Hazarska misija 861. godine. Zajedno idu jer ih povezuju dvije ličnosti – Konstantin je filozof, teolog, politolog, a s druge strane Metodija je svećenik, kaluder, no ima velike organizacijske sposobnosti, čak i vojne.

Tijekom te misije, upoznali su običaje ljudi, proputovali mnogo mjesta pa su tako naišli u mjestu Kersonu na Kreti na grob sv. Klementa – pape i mučenika, koji je bio vrlo obljubljen od Rimljana. Sveta braća uzeli su sa sobom njegove relikvije, koje će kasnije odnijeti u Rim. Tu nastaju prva Klimentova djela, jer Kliment pokazuje književne sposobnosti, kada je napisao pohvalno pismo i himnu Papi Klementu I.

Slijedi Moravska misija, vrlo bitna misija. Moravska je u to vrijeme bila jaka država. Međutim, bila je opkoljena s jedne strane njemačkim svećenstvom i plemstvom koji su je stalno napadali, a s druge strane je bila Bugarska koja također imala aspiracije prema Moravskoj. U to vrijeme na čelu Moravske je bio Rastislav, koji je želio jaku državu i jaku crkvu. Služba božja slabo je bila razvijena, jer narod nije razumio njemačko svećenstvo koje se služilo grčkim i latinskim. Za Slavene se govorilo da su pogani, da pišu crticama i križićima. Zato je Rastislav tražio od Mihajla III da mu pošalje svećenika i učitelja koji će prevesti Sveto pismo na jezik koji će narod razumjeti i propovijedati u narodu jezikom kojeg će narod razumjeti. Kako je Moravska bila pod jurisdikciju Pape on im šalje braću Ćirila i Metoda s grupom učitelja koji su već sročili pismo glagoljicu. To pismo je stvarano među makedonskim Slavenima kojega su prije polaska na put mjesecima pripremali. Vjerojatno su sa sobom povelili Klimenta – Makedonca, Slavena za kojeg se kasnije pokazalo u žitiji da je najbolji poznavatelj žitije Ćirila i Metoda. Dolaskom u Moravsku morali su krenuti od početka, opismeniti ljude, učiti ih kako se piše itd. Isto tako, trebalo je stvarati učitelje koji će nastaviti podučavati ostale Moravljane. Cijelo to vrijeme bili su pod jakim nadzorom njemačkog svećenstva koji se nisu slagali da svećenstvo propovijeda u crkvama na narodnom jeziku. Tada je Konstantin tvrdio da svaki narod mora slušati službu božju na svom narodnom jeziku, a ne na latinskom ili grčkom.

Braća se odluču vratiti u Carigrad, povesti ljude sa sobom, osposobiti ih i vratiti da nastave rad u Moravsku. Oni idu preko Panonije, putem šire pismo glagoljice, idu preko Istre i dolaze do Venecije. Kako su suočeni s jakim napadima katoličkog svećenstva koje se protivio uvođenja narodnog jezika u crkvu, oni umjesto u Carigrad odlaze na papin poziv u Rim. Kod pape su dobro dočekani i primljeni i tu primaju zvanje svećenika. Konstantin nažalost umire i biva pokopan u Rimu. Metodije dobiva od Pape Hadrijana ovlasti episkopa i vraća se u Moravsku. To što od pape dobio zvanje episkopa njemačko svećenstvo ne priznaje, pa Metodiju nije puno pomoglo. U Moravskoj dolazi do promjene u vlasti, a novi je vladar Svetopluk povezan s njemačkim svećenstvom. Metodije gubi svoju moć, a njemački svećenici proglasili su ga heretikom, pa je morao odgovarati na nekoliko crkvenih sabora, gdje je vrlo vješto branio svoju vjeru. Unatoč toga bio je zatočen od njemačkog svećenstva oko dvije i pol godine. Dolazi do stagnacija glagoljaške misije u Moravskoj, dok ga papa ne oslobađa. Imenuje ga episkop Sirmiuma (Mitrovica), no iako izmučen i izmoren tim napadima, uspijeva okupiti jedan broj učenika koji ga i dalje prate. Nažalost on nakon toga umire, a prije smrti imenuje za svoga nasljednika Gorazda. Razlog što nije imenovao Klimenta je taj što je Gorazd Moravljanin i vjerojatno je mislio da će nastaviti učenje među svojim ljudima. Međutim, Gorazd nije uspio da se othrvati tim napadima. Dolazi do velikih progona sljedbenika, tako da je većina glagoljaškog svećenstva potjerano u roblje. Prodavani

su kao robovi i u našem dijelu Hrvatske, pa zbog toga imamo u našim krajevima ostataka glagoljštva. Jedna grupa koja je vrlo bitna za nastavak njihovog djela su Kliment, Sava i Angilar. Oni su skinuti do gola istjerani iz Moravske, ali su vjerojatno voljom božjom uspjeli doći do Beograda, koji je tada bio bugarska tvrđava. Po žitijama u Beogradu su dobro primljeni, a knez ih šalje u Bugarsku, kako bi se suprotstavili grčkom svećenstvu, s kojim je imao problema.

Проф. д-р Сања Зубчиќ, тема:

GLAGOLJICA I ĆIRILICA U TRADICIJI HRVATSKE I MAKEDONSKE KULTURNE BAŠTINE

Nerijetko se u krugovima izvan akademskih, ćirilica i glagoljica smatraju svojevrsna konkurentna pisma, pri čemu se glagoljica smatra više slavenskim od ćirilice. Osnovni je razlog tom netočnom stavu činjenica što je prema glavnim znanstvenim istraživanjima glagoljica naravno prvo slavensko pismo, koje zapravo stvorio Konstantin. Ćirilica je mlađe pismo, nastalo kao posljedica političko-diplomatskih nastojanja da se na teritorij Bugarske nađe jednostavno kompromis na neprekidno Grčko nastajanje da zauzmu i svjetovnu i crkvenu vlast. Da bi se knez Boris na neki način dovinuo tome, on je odlučio odreći se glagoljice. Dakle, nastanak ćirilice je rezultat političkog kompromisa. Međutim, u tom političkom kompromisu ne valja previše osuđivati Bugare, jer oni su mogli jednostavnijim putem, samo prihvatiti grčko pismo, bez nekog truda. Izabrali su teži put, stvorili jedno pismo koje je nastalo po uzoru na grčko. Postoje razumljivo nakon Metodijeve smrti 885. godine, da su najbliži učenici Kliment, Naum i drugi, manje poznati, krenuli put juga i tako prelazili preko teritorije Bugarske. Jasno je bilo da se Kliment i Naum neće odreći svog pisma, pisma svojih učitelja, i da će oni napraviti nekakav drugi iskorak iznad te ćiriličke tradicije. Oni su to napravili, spustili su se još južnije od teritorije Bugarske i na teritorije Makedonije oko Ohridu stvorili su Ohridsku književnu školu. Dakle, najstariji makedonski književni spomenici su zapravo knjige koje su nastale na glagoljici. To su Ahimanijevo evanđelje, Zografsko evanđelje, Marijansko evanđelje, Sinejski psaltir i dr. koje su nastali koncem 10. do samog početka 12. stoljeća. Važni su ne samo za makedonsku kulturu nego zapravo za cijelu slavensku kulturu. Danas kad govorimo u slavistici o kanonskim tekstovima od kojih se izvlači značenje staroslavenskog jezika, onda govorimo o tim tekstovima koji su uglavnom nastali na teritoriju Makedonije. Istovremeno na tom istom teritoriju nastali su i tekstovi pisani ćirilicom, s tim što će naravno uz protok stoljeća broj tih ćiriličnih tekstova narasti, pa tako u 13. stoljeću ćirilica je dominantno makedonsko pismo.

Uvijek pri prelasku jednog pisma u drugi postavlja se pitanje zašto je do toga došlo, do tog procesa. Razloga je mnogo. Svi su ti razlozi primarno nelingvistički. Primarni razlog je funkcionalne naravi, jer u malenoj zemlji kao što je Makedonija ne bi mogli funkcionirati dva pisma. Drugi razlog je grafički komplicirano glagoljičko pismo, teško ga je pisati, za razliku od ćirilice koja je mnogo dostupnija, pa je onda i to išlo u prilog da se prihvati ćirilica. Temeljni razlog za prihvatanje ćirilice na teritoriji Makedonije su liturgijski tekstovi koji su čitani sa oltara u crkvama i u drugoj literaturi, koja je zapravo pravoslavne provenijencije. To uostalom potvrđuje prihvatanje ćirilice i na teritoriju Rusije. Premda je makedonska srednjovjekovna tradicija započela s glagoljicom, krajem 10. stoljeća u Makedoniji prihvaćena ćirilica.

Situacija u Hrvatskoj je obrnuta. Glagoljica dolazi po drugi put, posredstvom onih manjih, manjevažnih učenika, koji su zapravo prodani u Veneciji kao roblje i zahvaljujući političkoj viziji poslanica makedonskog cara Vasilija – Makedonca, oni su otkupljeni kao intelektualci koji bi mogli obavljati nekakve složenije društvene funkcije, dovedeni su na ovaj prostor i iskrcani na Osor na Cresu i Krku. Krk je zapravo epicentar, mjesto odakle su se širila sva glagoljska djela, pa kada se pogleda na karti vidljivo je da na ovom prostoru Hrvatske ima najviše glagoljaških spomenika. Kroz protok stoljeća, dakle širila se glagoljica. Tako je danas imamo i na otocima zadarskog arhipelaga. Međutim, hrvatsko srednjovjekovlje ne možemo nikada spoznavati samo s aspekta glagoljice. Ćirilica u hrvatski kulturni prostor ovaj put dolazi drugim putem, sa istoka. Učenici s teritorija Makedonije preko Zahumlja spuštaju se u istočni krak naše Jadranske obale i taj istočni dio obale postaje značajni dio koncentracije svih ćirilskih rukopisa i epigrafa u Hrvatskoj, to je povijesna istina, to me svjedoči Poljički statut i drugih važnih tekstova. Dakle, usprkos što imamo u Makedoniji i ćirilicu i glagoljicu, i u Hrvatskoj također imamo i ćirilicu i glagoljicu. Tada ćemo makedonsko srednjovjekovlje pripisati ćirilичni većinski, a u Hrvatskoj obrnuto. Važnost ćirilичne komponente za hrvatsku kulturu koja se rijetko spominje, apostrofirat ću djelovanjem pokojnog akademika Branka Fučića, velikog istraživača glagoljice. Vjerovalo je da na ovom prostoru mora postojati nekakav trag ćirilice, dok na kraju u Grdo Selu kraj Pazina nije pronašao Grdoselski ulomak gdje piše ćirilичnim slovima osobno ime Jakov a ostatak tog teksta je glagoljski. Spomenula bih Bašćanski ploču, temeljni stožerni kamen hrvatske kulture na kome postoje slova “O”, “E” i “M”, za koje će se u literaturi naći da su u Bašćansku ploču upisana, a su ona u osnovi latinična. Nije istina da su to latinična slova iako se jednako pišu i u latinici i u ćirilici. Poznato da je Bašćanska ploča slavenski spomenik i da su oni koji su ga pisali bili u permanentnom stoljetnom sukobu s latinskom crkvom i s latinašima i da je vrlo malo vjerojatno na takav jedan veliki i važan spomenik uklesali latinsko slovo. Naprosto radi se o slovo koje je preslikano iz ćirilice i zapravo je vrlo važno i svjedoči o tom neprekidnom ispreplitanju. Usprkos sličnostima ćirilice i glagoljice u Hrvatskoj i Makedoniji postoje i razlike. Stožerna razlika je u tome što su u hrvatskoj kulturi ćirilica i glagoljica uvijek supostojale nekako, dok su u makedonskoj kulturi jedna drugoj donekle bile suparnice. Takav različit pristup pismima leži u društveno-političkoj situaciji u kojoj su se tada nalazili intelektualci.

Проф. д-р Васил Тоциновски:

ОХРИДСКА КНИЖЕВНА ШКОЛА

Сесловенските просветители браќата Св. Кирил и Методиј знаеле дека нивниот голем подвиг, создавањето и распространувањето на словенското писмо, не е доволен еднаш и кратко дадениот човечки живот. Фрленото семе со кое словенските народи влегле во големото семејство на европските културни народи, продолжило да се множи и да дава плодови со работата и резултатите на нивните ученици. Најверен

одраз на кирилметодската традиција секако претставуваат ликот и делото на нивниот најдобар ученик Св. Климент Охридски.

Доаѓајќи во 886 година за учител во Катмичевица, неговата дејност се втемелува и како вечен светилик монументално се издигнува, градот во кој по напорната работа најповеќе сакал да дојде и да се одмори. Неговото дело е темел на средновековната мakedонска книжевност. Делата за кои опстојно пишува мakedонската книжевна наука го потврдуваат како знаменит автор, како ретко даровит поет и раскажувач. Неговите *Панонски легенди* се најзначајниот извор за проучување на делата на солунските браќа. Како историски изворник и како хагиографски книжевен текст тие се прекрасен пример за пресоздавање на словенските хагиографи во идните векови. Најубава илустрација за неговата несекоедневна дарба е *Пофалба на учителот Кирил Филозоф* која се смета за антологиски текст во тој жанр. Кон него секако треба да се забележи и *Пофалба за учителот Кирил и Методиј* во која неспоредно и топло се одолжува за се она што добил и научил во нив. По примерот на саканиот учител Методиј кој пред смртта ја превел *Библијата*, Св. Климент Охридски превел значаен текст од *Цветниот триод*. Меѓу најзначајните активности е создавањето на познатата *Охридска книжевна школа* во која зрачеле словенската просвета и култура кои и денеска се моќни знаци на мakedонствувањето. Во неа се образувале 3500 ученици и со право таа се именувала како прв словенски универзитет на Балканот.

Идниот бугарски владател цар Симеон во 893 година го поставил за велички епископ. Тогаш во Мakedонија на неговото испразнето место дошол Св. Наум Охридски. Како епископ остварил зацврстување на организацијата и управувањето на црквата. Секојдневно бил меѓу народот, го просветувал и го учел како подобро да живее и да ја гради сопствената посреќна иднина. Со срце и мисла прифаќајќи ја христијанската религија по примерот на неговите учители, го учел својот народ на писмо, како се калемат дивите овошки и од нив да се добиваат плодови, а Св. Наум Охридски бил и лецител од разни болест. Со сопствениот пример, на дело биле ука и поука како се сакаат човекот и животот и како се човекува.

Свети Климент и Наум Охридски во традицијата и континуитетот на мakedонскиот народ и денеска непрестано ги раздиплуваат нашите најубави и највеличанствени приказни. Безимениот народен гениј им посвети недоброј песни. Но, секако посебно вредносни се многуте легенди и предања кои се пренесувале од колено на колено со векови. Свети Климент Охридски е заштитник на прекрасниот Охрид. Како корен, како вековен татковински аманет и денеска *Климент ноќе шета по калдрмените охридски улички и го чува сонот на охриѓани*. И во авторската уметничка мakedонска литература во текот на 19 и 20 век, нивните ликови и дела биле постојани теми во поезијата, во расказот и романот, драмата и есеистиката. Останале непресушна уметничка инспирација посебно во сликарството и во музиката. Ги наведуваме овие податоци не само као возвратна љубов кон нив од нивните мakedонски сестри и браќа, туку и како непобитен аргумент за нивното вградување во битот и карактерот на Мakedонците. Тука нивните имиња и дела стануваат мисла и смисла, равенка на потврда и препознавање на самата Мakedонија. Кога се изградуваат нивните имиња во исто време се мисли и се открива Мakedонија. Кога пак се мисли и изустува името на татковината, името на таа блиска земја, истовремено се мислат и нивните свети имиња. Така на најубав начин една од најчудесните сеславенски приказни за солунските браќа Кирил и Методиј, се продолжува и надоградува со приказните за светите Климент и Наум Охридски кои непоколебливо ја потврдуваат нашата мakedонска вистина. Всушност сите приказни, дури и оние

najneobičnite, ne se izmisljeni, tu ku jednostavno izviraat i se veren odraz na samiot život.

Проф. Владимир Перниќ, РОЧ:

POZDRAVNE RIJEČI PREDSDJEDNIKA

Poštovane gospode i gospodo,

Uvaženi pripadnici makedonske nacionalne manjine u istarskoj i primorsko-goranskoj županiji, dragi suradnici i prijatelji,

Ponuđena mi je osobita čast da sve sudionike posebnog Programa organiziranog u čast obilježavanja Dana Ćirila i Metoda u Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji pozdravim u ime Katedre Ćakovskog sabora Roč, i u svoje ime, i zaželim vam najsrdačniju dobrodošlicu u naš drevni Roz, Rouz, Rotium, Roč, u ovoj, kako mu često tepamo – gradić sunca, slobodnih ptica i ljudi dobre volje. Dakle, dobro nam došli! Ujedno, koristim prigodu čestitati vam Dan sv. Ćirila i Metoda i izražavam zadovoljstvo što ste za prostor obilježavanja, među ostalim, odabrali i ovaj ročko-humski kraj, bogat kulturno-povijesnim, poglavito glagoljskim artefaktima, spomenicima i naslijeđem, koje, ne samo baštini, već na tim glagoljskim izvorima i gradi nove kulturne vrijednosti.

ROČ je, kako što primjećujete, mali gradić po površini, ali velik i bogat po naslagama kulture koje rado dijelimo sa svim dobrohotnicima. Naselje je na uzvisini, na 348 m nadmorske visine, utemeljeno još u pretpovijesti. Bilo je najprije ilirsko naselje, a zatim rimski castrum.

U najstarijem pisanom povijesnom dokumentu, latinskoj ispravi iz 1064. godine, ovaj se gradić spominje kao Ruz u posjedu markgrofa Urlika. Nešto kasnije 1102. godine prvi se put spominje naziv Ronz, i taj će naziv biti najčešće u uporabi tijekom srednjega vijeka. 1208. godine Roč prelazi u ruke Oglejske crkve (Akvilejskih patrijarha), i tada započinju sve češći sukobi s Venecijom. 1412. godine Venecija zauzima Hum i Roč, a pod Serenissimom ta dva gradića ostaju sve do njene propasti 1797. godine – dakle punih 385. godina.

Današnji izgled Roča i Huma datira upravo iz vremena Venecije. Oba gradića imaju sve elemente ondašnjeg urbanog života unutar bedema. Zidine su iz 15. st. (1421.) i fragmentarno su očuvane. U vrijeme Serenissime bili su to snažni renesansni bedemi od 9 obrambeni kula ili bastiona. Danas je još očuvano 5 kula.

Glavna gradska vrata ili Vela vrata (15 st.) na sjevernoj strani Roča imaju i arhitektonsko nadgrađe, kat, koji je služio kao stražarnica, a odmah uz vrata nalazila se i oružarnica. Danas je u Velim vratima smješten Lapidarij s rimskim lapidama – kamenim nadgrobnim spomenicima, a na katu je Galerija Prijatelja Roča. U blizini, također na sjevernoj strani, nalazi se četvrtasta kula – arhijerejski bastion – gdje je svoje mjesto našla “bombarda” – originalni mletački top.

Središte grada je ovaj prostor gdje se nalazimo, dakle oko župne crkve Sv. Bartola i kapele Sv. Antuna. Tu su se nalazili glavni gradski objekti: kuće koje su vjerojatno pripadale bratovštinama, trgovačke i obrtničke kuće, župni dvor, gradska lađa gdje se birao župan, dvorana tj. Palača i škola. Uglavnom to su renesansne građevine iz 16. st., a na nekima se ističu prekrasni renesansni prozori s karakterističnim lukom.

Zna se pouzdano da je Roč imao podosta crkava, ali sačuvane su samo tri. Župna crkva Sv. Bartola s kraja 14 st. proširena je i produljena gotičkim svetištem 1492. godine. Pročelje s tri portala iz baroknog je razdoblja, a u crkvenoj riznici čuvaju se predmeti iz renesansnog i baroknog vremena. Pripadajući zvonik (koji zaokružuje ovaj sakralni objekt) podignut je 1676. godine. Uz župnu se crkvu na južnoj strani, nalazi Crkva Sv. Antona Opata s vanjskim zvonikom i najstarijim tipom preslice. Ta crkva čuva glasoviti ROČKI GLAGOLJSKI ABECEDARIJ s kraja 12. stoljeća, koji spada u samo formativno razdoblje hrvatske glagoljice.

Na zapadnoj strani grada smještena je Kapela Sv. Roka iz 13. st., do pojave kuge bila je posvećena sv. Petru, građena u

romaničkom stilu, poznata po freskama, sadrži čak dva sloja fresaka, iz 14. i 15. st. stoljeća te brojnim glagoljskim grafitima. Ako se zateknete na južnim, Malim vratima grada, pogled će vam uživati u prekrasnim, šumom protkanim, pejzažima Roštine. Prema jugu vijuga cesta koja vodi u 7 km udaljenog Huma – najmanji grad na svijetu – čija je povijest i razvoj grada gotovo identična ročkoj.

A između Roča i Huma, uzduž toga vijugavog puta, u samo osam godina, od 1977. do 1985. podignuta je “Aleja glagoljaša”, veliki spomen kompleks sa deset spomen obilježja, u čas prohujalim glagoljaškim stoljećima, glagoljašima i njihovom djelu, jednoj izuzetnoj kulturi čiji kontinuitet traje od 9 stoljeća, kada je nastala zahvaljujući sv. Braći, pa sve do današnjeg dana kada postaje predmet interesa brojnih znanstvenika, slavista... ali i najmlađih – učenika osnovnih škola. Konačno, u Roču već 16 godina djeluje i Mala glagoljaška akademija “Juraj Žakan”.

Glagoljica iznjedrjena iz zaborava, danas se na razne načine pretvara i u umjetnost, postaje inspiracija, hobi, motiv kreativnog stvaralaštva, suvenir – jednom riječju brand. Tome je, uistinu, umnogome pridonijela akcija Katedre Ćakavskog sabora Roč, posebno izgradnja Aleje glagoljaša.

Ideju su predložili akademici Zvone Ćrnja i Josip Bratulić, a umjetnički su je osmislili i odredili joj simboliku Josip Bratulić i akademski kipar Želimir Janeš. I upravo tu, pri podizanju prvih obilježja Aleje, započinje suradnja ročke Katedre i Makedonaca. Naime, nakon što je 1977. godine na raskrižju podno Roča podignuto prvo obilježje – STUP Ćakavskog sabora, krenula su odmah u realizaciju novih dviju obilježja STOLA ĆIRILA I METODA u čast slavenskoj braći koja su podarila Južnim Slavenima pismo, pismenost, književnost i kulturu te SIJELA KLIMENTA OHRIDSKOG u čast najznačajnijem učeniku sv. Braće koji je na Ohridu organizirao prvu slavensku školu – čuvarica glagoljice. Ovo potonje je, simbol slavenskog učilišta u prirodi, ali i simbol davne kulturne veze i suradnje s makedonskim narodom.

Ovdje valja istaknuti da je oba obilježja sufinancirala makedonska akademija znanosti i umjetnosti te da su osobno nazočili svečanosti otkrivanja tih dviju obilježja najznačajnija imena tadašnje makedonske intelektualne elite: predsjednik Akademije MIHAILO APOSTOLSKI, književnik BLAŽE KONEŠKI koji je na Sijelu recitirao svoje stihove te dopredsjednik Akademije HARALAMPIJE POLENAKOVIĆ. Tog 18. lipnja 1978. godine, dakle prije 31 godinu, ak. Apostolski je istaknuo (citirao) “Golemo e deloto za koe se zafatil hrvatskiot narod vo Istra – da izgradi taka retko značeen kulturen spomenik – Aleja na glagoljaše... Za nas ovaa Aleja e od posebno značenje...” s obzirom na Kirila Solunjanina i Klimenta Ohridskog, velikane iz Makedonskog kulturnog prostora gdje se pojavila glagoljica – i hrvatskog istarskog prostora gdje se ona najdulje zadržala, sve do početka 20. st.

ПРОСЛАВА НА СВЕТИТЕ БРАЌА КИРИЛ И МЕТОДИЈ ВО ЗАГРЕБ

Денот на Светите браќа Кирил и Методиј и оваа година масовно беше прославен меѓу Македонците во Риека, Пула и Сплит, а во Загреб со служење Божествена Литургија беше прославен денот во спомен на селовенските просветители и учители, солунските браќа рамноапостолните Свети Кирил и Свети Методиј. На Литургијата богослужеше парохискиот свештеник, протојереј Кирко Велински, а црквата беше преполна, верниците ја пееја целата Литургија, што ја галеше душата и се извишуваше како молитвено кадило пред Господа исполнето со блаженство и восхит. Парохискиот свештеник отец Кирко по повод чествувањето на светите рамноапостолни браќа меѓу другото рече:

“Браќа и сестри во Господа! Ние, во овој привремено наш храм, молитвено се поклонивме пред светите ликови и големото епохално дело на рамноапостолите Солунските браќа Свети Кирил и Свети Методиј, дарителите на азбуката, на културата, на просветата и на се што е добро и што не прави денес да бидеме она што сме биле и што сме, иако не живееме во нашата татковина Македонија, сепак да бидеме верни и примерни чеда на Македонија и на нашата Света Македонска Православна Црква. Во овој возвишен празничен миг, делегација на Светиот Архиерејски Синод и на нашата суверена држава, во името на целиот македонски род, со најдлабока почит и љубов се поклонува пред моштите и гробот на големиот наш молитвеник, учител и просветител Свети Кирил во базиликата “Свети Климент” во вечниот град Рим. Овој град во неговите пазуви повеќе од 11 векови ги сохранува моштите и гробот на Свети Кирил Солунски. Денес го чествуваме споменот на Светите рамноапостоли Кирил и Методиј. Задоволство е што и ние во Република Хрватска, а како чеда на Македонија, можеме со гордост да нагласиме дека овие горостасни фигури се изникнати од пазувите на македонскиот народ. Ние сме нивните потомци, наследници, следбеници и продолжители на делото на нивните најдаровити ученици Свети Климент и Свети Наум. Затоа со најголема побожност се поклонуваме пред нивните светителски ликови со изрази на должна и трајна благодарност. Нивното просветителско и учителско дело за нас е голем и скапоцен дар што ни помогна, во натамошното наше опстојување, да ги пребродиме тешките многустолетни макотрпни искушенија низ кои минувавме во нашата црковна и национална историја.

На крајот верниците им го честитаа именденот на отец Кирко, Кирил Лазаров и сите кои го носат името на Свети Кирил или Свети Методиј, а од страна на парохискиот свештеник беше приредена скромна трпеза на љубовта.

И. Лепитков

ИЗБОРНО СОБРАНИЕ НА МПЦ ВО РИЕКА

МПЦО “Св. цар Константин и царица Елена” на 30 мај годинава одржа Годишно изборно собрание, на кое покрај членовите на црковната општина присуствуваа и парохискиот свештеник на МПЦ во Хрватска, протојереј Кирко Велински. На почетокот на Собранието отец Велински го прочита дописот од Епархот на Македонската православна епархија

фото: Марко Паризоски

за Европа, г. Пимен, во кој Митрополитот врз основа на Статутот на МПЦ епархија за Европа, го издаде Благословот за одржување на Годишното изборно собрание на МПЦО во Риека, а во име на сето свештенство и верниот народ на МПЦ епархија и го честита празникот на “Св. цар Константин и царица Елена”, со желба за уште продуктивни активности во идејата Христова. Митрополитот г. Пимен ги поздравил присутните со “Христос е меѓу нас”. Потоа, протојерејот Велински ги поздравил присутните гости од Исламската заедница, Имамот Аднан Ефенди Џикиќ и претседателот и главниот Имарички Хајрудин Ефендин Мујкановиќ, но и останатите гости и членовите на црковната општина.

Следеа извештаите на претседателите на црковниот одбор, надзорниот и судот на честа, а по кусите дискусии и расправи по извештаите, со гласање истите беа прифатени. Програмата за следната година ја поднесе претседателот Илија Христовулов, и таа едногласно беше прифатена. Следеше предлог по следните точки за разрешување и избор на нови членови црквените тела. Во Црквениот одбор се избрани: Кирко Велински, Илија Христовулов, Вера Рибариќ, Васа Ливајиќ, Мими Мехацински, Спасена Младенова, Милена Гореска, Драгица Малетиќ и Татјана Таневски; за Надзорниот одбор: Марија Бан, Илија Младенов и Лена Пешун и Судот на честа: Велимир Лозановски, Нада Хорват и Ирена Колариќ. За претседател на црковната општина повторно е предложен и избран Илија Христовулов.

Во име на исламската заедница Хајрудин Евенди Мујкановиќ се заблагодари за поканата, а на избраните членови во црквените тела им посака плодна работа, како и почести контакти меѓу овие две религијски конфесии.

Следниот ден, на 1 јуни 2009 г., во црквата “Св. Фабијан и Себастијан” во Риека, протојереј Велински ја предводеше светата архиерејска литургија во чест на Св. Цар Константин и царица Елена, на која покрај верниците на литургијата назоцеше како гостин монс. Никола Уравиќ, ректорот на Богословното семениште во Риека.

Во клубот на Македонците по литургијата беше организирана “Трпеза за љубов”, во организација на овој годишниот домаќин – кумот Илија Младенов со сопругата Спасена. За верниците подготвија славски колач, леб, вино, пченица, свеќи, а верниците ги послужиле со закуска во сопствена режија. Пред бројните верници протојереј Кирко Велински ги благослави славскиот колач, лебот, пченицата и виното и ги повика верниците заедно да го кршат славскиот колач. Во наредната година за домаќин – кум беше избрано семејството на Кицо и Милена Горески.

В. Настески

ЗА ОСАМЕНОСТА НА ХРИСТИЈАНИНОТ

Ние, православните христијани, во сегашниот начин на живеење, многу често имаме чувство на осаменост и збунетост, бидејќи самиот начин на живеење воглавно ги негира христијанските начела или пак погрешно се прифаќаат. На секој чекор наидуваме на нетрпение и себичност. Денес ретко кој внимава што зборува. Каде и да се свртите насекаде се слушаат недолични и погрдни зборови. Воопшто не се земаат во предвид чувствата на другите. Поради банални работи на јавни места се создаваат кавги. Затоа, малкумина се вистинските пријатели, а сето тоа е заради неискреноста, и, ми се чини како сите да сме ставиле маски на лицата и просто не знаете кој и кога е искрен а кога не е. Имаме доверба во некого и се надеваме дека ќе ни помогне и ќе не разбере, а што се случува? За кратко време ќе дознаеме дека токму тој е оној кој не озборува.

Секојдневниот живот носи белег на нетрпение и себичност. Но, и во семејниот живот не е ништо по добро. Постарите го немаат некогашниот авторитет. Како да меѓу постарите и помладите се отворила голема провалија и тие сè помалку и многу тешко се разбираат. Рестораните, кафеаните, кафулињата и сите места за разонода се преполни, а црквите дури понекогаш и на големи празници се полупразни. Сосема се мали знаците по кои може да се заклучи дека малкумина се христијаните кои се црквуваат. Иако во последно време има слобода на изразување на верските чувства, сè поголем е атакот против православниот христијанин од наездата на разновидните секти, кои под плаштот на хуманитарни организации ја раздразнуваат невината православна христијанска душа.

Во вакви услови на живеење, нашиот православен човек со право си го поставува прашањето: Како да се одржам во ваквиот живот? Како да си ја зачувам верата? Како да си ја спасам душата? Каде да најдам утеха и заштита? “Јас не се плашам од осаменоста без луѓе, јас се плашам од осаменоста без Бога”, рекол еден голем проповедник. Човекот со цврста вера нека се надева на Бога и во Него ќе добие семоќен заштитник. Така ќе може да ја поднесе осаноста без променливи луѓе, меѓу кои денес тешко да се најдат вистински пријатели. Сите затвореници за Божјата правда и вистина биле честопати осамени. Мојсеј бил осамен кога бегал од Мисир во пустината за да си го спаси животот, многу бил осамен и пророк Илија во пустината кога гавранот му носел леб и извикувал: Сите синови Израилеви го оставиле Твојот завет Господи, го разрушиле Твојот жртвеник, пророците Твои со меч ги убија, останав само јас, па и мојата душа ја бараат да ја земат. Осамен бил и пророк Исаија кога прашува: Кој ќе поверува на моите зборови? Осамен бил и св. Јован Крстител во темницата, напуштен од сите освен од Бога. Осамен бил и св. апостол Павле во римската задана кога му пишува на Тимотеј: Сите ме оставија. Осамен бил и св. Климент, но таа осаменост без луѓе и близина Божја создала од него најголем човек за целиот словенски род. И нашиот Спасител честопати

бил осамен: најнапред четириесет дена во пустината, во Гетсиманската градина пред своето страдање, осамен бил во дворот на првосвештеникот, кога апостол Петар дури трипати се одрекол од Него, бил осамен и на крстот од кој можел да ја види својата мајка, апостолот Јован и жените мирносоци, додека останатите го исмејувале и измачувале.

Според тоа, ние кои сме воспитани и цврсти во верата, не треба да се плашиме од осаменоста во ова наше општество. Да не се плашиме од осаменоста од луѓе. Туку да се плашиме од осаменоста од Бога. Божјата правда е послана од човечката неправда, Божјата вистина секогаш победува. Божјиот суд е последен и праведен суд.

Драги браќа и сестри: Верувајте дека и ние Македонците, овде, во нашата втора татковина Република Хрватска, не сме напуштени, не сме оставени сами на себе, има места, Свети места, во кои ние не се чувствуваме осамени. Тие места се храмовите Божји каде ги служиме нашите свети литургии. А тие места, Светите храмови ги штителе нашите мајки и татковци, баби и дедовци, низ бурните времиња на нашата тешка и болна историја на нашата татковина Македонија. Што уште да се каже, освен: Браќа и сестри засолнете се во црквата. Нема друго место за нас. Единствено во црквата може да се најде заштита и сила за да се одржиме и како народ и како православни. Умниот рекол: Надвор од црквата нема спасение.

Кирко Велински

ЗБОРНИК ЗА Ј. Ј. ШТРОСМАЕР

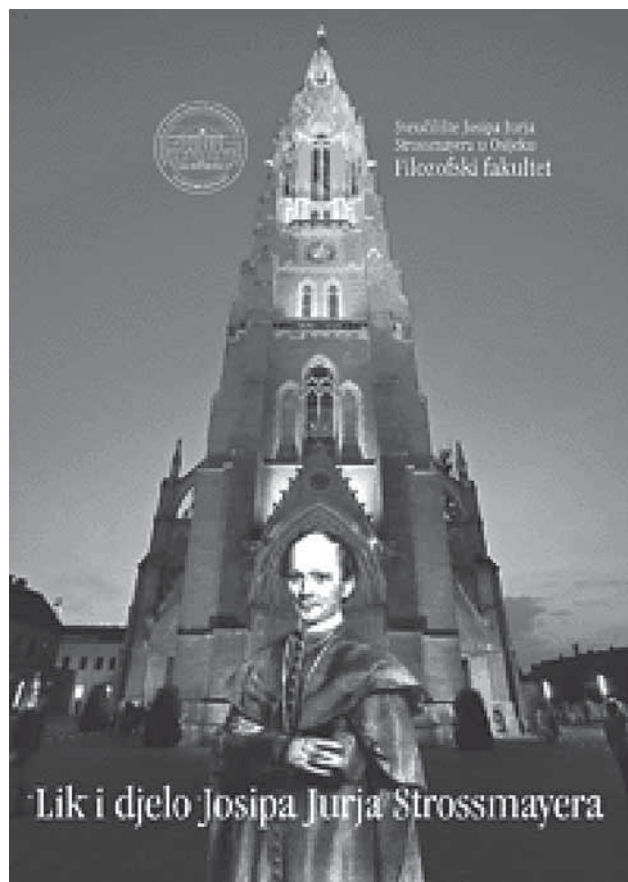

Проф. Станислав Маријановиќ

Капитален зборник на трудови од Меѓународниот собир “Ликот и делото на Јосип Јурај Штросмаер”, одржан во чест на 175-годишнината од раѓањето и 85-годишнината од смртта (од 15 до 17 мај 1990 г. во Ѓаково и Осиек) беше објавен во Осиек. Зборникот е подготвен од Филозофскиот факултет од Осиек, а во соработка со осиечката Академија на Заводот за научна работа и со помош на ѓаковечката и сремската бискупија. Уредник и автор на овој јубиларен и навистина репрезентативен Зборник (760 стр.) е професор емеритус Станислав Маријановиќ.

Зборникот содржи библиографски водич на учесниците и документски прилози. Меѓу создавателите на зборникот бројни се угледни, репрезентативни имиња на меѓународната научна сцена (Австрија, Полска, Советски сојуз, Македонија, Бугарија и тогашната Чехословачка). Под уредничко око на Станислав Маријановиќ, како и рецензија на три академици – Јосип Братулиќ, Стјепан Дамјановиќи, Ходомир Сиротковиќ, вон. проф. д-р Стјепан Сршан и монс. д-р Андрија Шуљак, во Зборникот се објавени 41 излагање.

Во оваа значајна книга објавени се и излагањата на македонските приз-

нати научници: д-р Александар Спасов, д-р Томе Саздов и д-р Драги Стефанија, во чии прилози се објавени текстови на македонски јазик на тема Ј. Ј. Штросмаер и браќата Миладиновци, со осврт и значење на издавањето на ЗБОРНИКОТ НА БРАЌАТА МИЛАДИНОВЦИ.

“Чесна е должност на сите народи да се сеќаваат на своите великани” истакнато е на одржаните промоции во Осиек, Загреб, Ѓаково, Белград, Печух (Унгарија)... а се очекува и промоција во Скопје.

Со задоволство му упатуваме честитки на уредникот професор емеритус Станислав Маријановиќ и неговите соработници со желба ова капитално дело да се најде во витрините на сите македонски асоцијации во Република Хрватска.

Благоја Јовановски

“ТИКВЕШ” ПРВА ЛИГА

На 29 мај годинава Лајонс клубот “Максимиr” ја одржа својата традиционална презентација на вина во Европскиот дом во Загреб. Во преполната сала беа презентирани вина од Меѓумурје, Кварнер и Македонија. Присуството на манифестацијата чинеше 150,00 куни, а секое продадено вино се наплатуваше по 50,00 кн. Средствата што притоа беа собрани се донирани на Здружението на слепи на Хрватска.

Никој не го штедеше својот џеб. Присутните уживаа во програмата, специјалитетите што со свои раце ги подготвија членовите на ЛК “Максимиr”: печено прасе, шунка во леб, тавче гравче, француска салата, рижото од морски плодови, далматински маслини, пршут, пашко сирење, хрватски паштети, колачи... А сето тоа беше проследено со извонредните музички композиции на клавир на слепиот господин...

И сега ќе се запрашате зошто овој настан го пласирам во нашето македонско списание. Само поради една и единствена причина: вината “Тиквеш” (чии претставници во Хрватска, а благодарение на Горан, донираа 50 шишиња најквалитетно вино) први се продадоа. Оние што подоцна дојдоа за дома да си купат такво квалитетно вино им беше жал што веќе не остана ни едно шише. “ТИКВЕШ ПРВА ЛИГА”, беа коментарите што подоцна ги слушавме, затоа што беше понудена најновата “лепеза” вина.

На овој настан присуствуваа неговата екселенција амбасадорот на Македонија во Хрватска, Данчо Марковски

и советникот во македонската амбасада Данчо Петровски, како и вашиот известувач – претседателка на Лајонс клубот “Максимиr” од Загреб.

По убаво мината ноќ големо беше задоволството што со едно вакво убаво дружење може да се помогне на Здружението на слепите во Хрватска, пред сè затоа што приоритетната цел на Лајонсите од целиот свет се слепите или слабовидните лица.

М. А. Вујаклија

И уште една промоција на “Тиквеш”

Во угледниот “Утрински весник” на 7 јуни годинава беа објавени две страници за вината на “Тиквеш”, под наслов: Zbogom T'gi za jug, radit ćemo skupa vina. Во написот пишуваше дека ова е најголемата винска визба во југоисточна Европа, каде годишно се обработуваат околу 30 илјади тони грозје, визбата се простира на околу 100 илјади метри квадратни, а на секој час се полнат по илјада шишиња. Регијата Тиквеш има 260 сончеви денови годишно, 12.000 хектари засадени со лози, добива по 85.000 тони грозје годишно што го обработуваат 2.000 лозари...

Само би додала дека “Тиквеш” сè повеќе и поквалитетно ги освојува странските простори како еден од “најдобрите производи на Македонија”.

М. А. В.

ЦЕНОВНИК ЗА ОБЈАВЕНИ РЕКЛАМИ ВО “МАКЕДОНСКИ ГЛАС”

Страниците на нашето списание “Македонски глас” отворени се и за Вашите реклами. Доколку сакате Вие и Вашата фирма да се рекламирате на нашите страници, доволно е само да се јавите на телефонот на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска или испратите понуда на нејзината адреса, а ние од Уредништвото веднаш ќе ги исполниме Вашите желби. Ценовникот за користење на рекламниот простор е:

ФОРМАТ	ЦРНО-БЕЛО	КОЛОР
1/1 А4	600 куни	900 куни
1/2 А4	450 куни	600 куни
1/3 А4	300 куни	450 куни
1/4 А4	225 куни	300 куни
1/8 А4	150 куни	225 куни

Во очекување на нашите взаемни контакти,
Ваш “Македонски глас”

ПРЕТПЛАТА НА “МАКЕДОНСКИ ГЛАС”

Драги наши читатели,

Доколку Вие, кои редовно го читате нашето списание, сакате да станете негов претплатник и тоа редовно да пристига на Вашата адреса, Ви нудиме можност да го сторите тоа. Доволно е со писмо да се обратите на адресата на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска, Масарикова 16/1, 10000 Загреб, во кое ќе ја приложите потврдата за Вашата платена претплата (жиро сметката на заедницата е: 2340009-1100038804, а матичниот број: 3805760) и читко да го напишете Вашето име и адресата на која сакате да Ви пристига секој нов број на Македонски глас.

Претплатата на Македонски глас за Хрватска, со платена поштарина, изнесува 40 куни годишно, додека пак претплатата на ова наше списание во странство, се разбира со платена поштарина, изнесува 80 куни годишно или 11 евра.

Со надеж дека наскоро ќе ни се јавите,

искрени поздрави од

Уредништвото

“МОНИСТРА” – МАКЕДОНСКИ БИСЕР НА БАЛКАНОТ

Александар Јовевски е симпатично младо момче. Неговото скромно однесување не остава впечаток дека станува збор за еден голем вљубеник на македонската народна музика и вистински талент во музицирање на традиционалните македонски народни инструменти. Но, ја користи секоја прилика својата љубов да ја пренесе и на другите. Во разговорот што го водевме, тој ни го откри патот на создавањето на македонската етно група “Монистра”.

Корените на етно групата “Монистра” ртат од далечната 1992 година, кога сегашните членови на групата стануваат членови на фолклорниот ансамбл “Цветан Димов” од Скопје. Тогаш, за првпат се сретнуваат со нивната голема љубов, македонската народна музика. На возраст од 8-9 години, почнуваат да изучуваат народни инструменти и набргу со ансамблот патуваат на музички фестивали во Европа. По завршувањето на осмо одделение Александар Јовевски, лидерот на групата “Монистра”, се запишува во средно музичко училиште во Скопје на отсекот македонски инструменти (кавал, тамбура, гајда, тапан) и тогаш отпочнува негувањето на македонската изворна музика. Потоа, Александар ги пренесува тајните на оваа музика на своите пријатели од фолклорниот ансамбл и така се раѓа првата форма на етно составот кој го нарекуваат “ЕТНОС”. На нивното прво учество на фестивалот за изворни инструменти “Пеце Атанасовски” во Долнени, Прилепско, ја освојуваат првата награда за најуспешен оркестар во 2002 година.

Овој успех ги осоколува и тие одлучуваат сериозно да ја негуваат македонската изворна музика збогатена со мала модернизација на звукот како би била поприфатлива за младата популација. Така во 2002 се раѓа етно групата “Монистра”. За кусо време Јовевски, кој ги свири сите изворни инструменти, преработува неколку народни изворни песни, но и прави неколку авторски мелодии со што се заокружува музичкиот материјал со кој групата ќе почне да организира концерти.

Составот на групата го сочинуваат: Александар Јовевски – кавал, тамбура, гајда, тапан; Јован Стрезоски – тамбура; Филип Николовски – тамбура; Дамјан Зифовски – ударни инструменти, перкусији; Елена Чадиќовска – клавир; и Габриела Јанушевска – вокал. Сите членови на групата се музички образовани и имаат завршено Факултет за музичка уметност при универзитетот “Кирил и Методиј” во Скопје.

Групата свири македонска етно музика на изворни инструменти. Музиката е збогатена со модерни аранж-

мани, да ги задоволи вкусовите на младите слушатели. Целта на групата “Монистра” е да се изучува, негува, чува и презентира најубавиот дел на Македонија, изразен преку прекрасната македонска изворна музика создавана од многу знајни и незнајни народни уметници и сочувана до ден-денес како единствен идентитет на македонската култура и држава.

На 26 ноември 2008 година, “Монистра” го издаде и својот прв истоимен албум. Музиката во албумот пред сè е предизвик, во која има многу тага, но и многу радост, многу приказни меѓу инструментите кои се музички министри, за на крајот вокалот да ги потсети дека тие се сите членови на “Монистра”. Најголемиот дел на мелодиите се создадени на крајбрежјето на Охридското Езеро, каде од дното на душата се раѓаше музиката на групата “Монистра”.

- Со создавањето на нашиот албум влеговме длабоко во духовна исполнетост. Правецот на музиката кој го свириме е во духот на традиционалната македонска музика. Ние слободно можеме да ги користиме во изобилие нерамномерните ритми кои се единствени во светот. Со тоа богатство на изворни песни македонската етно музика ќе зрачи во Европа и светот, вели Јовевски.

Со досегашните бројни концерти и настапи во Република Македонија и на меѓународните фестивали (Словенија 2004, Франција 2005, Бугарија 2006, Хрватска 2008), “Монистра” се етаблира како многу успешен презентер на македонската етно музика која се следи со особено внимание. Тие ја негуваат неправилната ритмика, по која се препознава македонската песна и оро. Во 2009 година Монистра учествува на своите први светски етно фестивали во Израел и Египет.

Да и посакаме на етно групата “Монистра” уште многу “нанижени” успешни настапи на “герданот” со светски предзнак. Ќе го завршиме нашиот разговор со епитетот со кој беа испратени од Израел:

- Ви благодариме што ни го испративте Бисерот на Балканот – етно групата “Монистра” од Република Македонија.

Елизабета Петровска

Интересно е да се спомене дека Александар Јовевски е и активен член на хрватската етно група “Афион” од Загреб, која освен хрватски традиционални песни, интерпретира и македонски народни песни, на свој специфичен, природен начин.

Убавините на Македонија

Лјепоте Македоније

ХЕРАКЛЕА

Градот Хераклеа бил лоциран во областа Линкестида, а неговото име се врзува за името на Филип Втори Македонски во 4 век п.н.е. Податоците за овој антички град можат да се во “Филипикините” на Демостен, каде стои дека Филип Втори не е Хелен и нема ништо со Хелените, а не и ни варварин туку е од “чумата македонска” од каде што човек ни роб не би купил. Меѓутоа, историјата ги испреплетила судбините на овие два народа, а научниците постојано биле во дилема кој од нив е посрекен – дали Хелените коишто секогаш биле во сенката на жилавите македонски кралеви кои, пак, знаеле да го земат убавото и да го разнесат низ светот.

Сознанијата дека на овој простор постоел еден од најзначајните градови на Хелените датираат уште во 19. век (времето кога Битола беше конзулски град), па со дозвола на Султанот им било дозволено да вршат археолошки испитувања, а пронајдениот материјал можат да го однесат во своите земји. Во тие археолошки испитувања особено беа активни дипломатите од Британија, па така денес во Британскиот музеј во Лондон се наоѓаат две значајни бисти од Хераклеа. На овој локалитет вршени се ископувања и во 1934 и 1936 година, кога битолските археолози “на помош” го викаат врвниот археолог од Бел-

град, Миодраг Грбиќ, па со негова помош и ден денес во белградскиот археолошки музеј се наоѓа прекрасната скулптура на Атена Пертенона како копија на делото на Фидија “Атена Партенос” која го краси Акропол во Грција.

Амфитеатарот на Хераклеа (се извинувачам ако сум нарцисоидна) сосем случајно го откри мојот дедо Михајло Зега, фотограф и чирак на Милтон Манаки со кој ги има снимено сите историски фотографии. Имено, на тој простор си купил лозје и две години како го копал почнале да излегуваат камења со грчки букви. Ги оставал на страна, ама кога почнале да излегуваат на секој метар отишол во Музејот во Битола и им рекол: “Нешто се случува на моето лозје. Ве молам да дојдете и да ги проверите камењата што ги вадам од моето лозје.” Дошла стручна екипа и – го открила АМФИТЕАТАРОТ НА ХЕРАКЛЕА. На Зега веднаш му го зеле земјиштето, со исплата од која тој можел да си купи нов велосипед. Важно е да се биде во анализите на историјата, нели?

Денес Хераклеа е еден од гордостите на Македонија. И колку да нè негираат нашите соседи сепак ние сме лулката на многу цивилизации.

Марина Апостоловска – Вујаклија

Special Selection

TIKVEŠ

VINARIJA

Uživajte u vinu umjereno
www.tikves.com.mk